

မြန်မာ့ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာစည်းကမ်းထိန်းသိမ်းခြင်း ¹

ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၁၇

၁။ နိဒါန်း

အင်တာနက်သည် ခေတ်သစ်ကမ္ဘာတွင် လူ့အခွင့်အရေး ကဏ္ဍအမျိုးမျိုးအတွက် မရှိမဖြစ် အခြေခံ အုတ်မြစ်အဖြစ် ပို၍ပို၍ ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိနေသည်။ ထိုကဏ္ဍများတွင် အထင်ရှားဆုံး အဖြစ် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် သတင်းအချက်အလက် ရယူသိရှိပိုင်ခွင့်တို့ ပါဝင်သည်။ သို့သော် အင်တာနက်သည် အသင်းအဖွဲ့များ လွတ်လပ်စွာ ဖွဲ့စည်းခွင့် ၊ ပညာရေး နှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ရယူခွင့်ကဲ့သို့ အခွင့်အရေးများ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း နှင့် လိုအပ် သည်များ အသိပေးနားလည်ပြီးပုံစံဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့် ကျင့်သုံးခြင်း တို့အတွက် လည်း သော့ချက်ကျ အရေးပါ ပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးစံများသည် ဒစ်ဂျစ်တယ် ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်း ကိရိယာများအပေါ်လည်း သက်ရောက်မှုရှိကြောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံထားကြ သည်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီက အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။ “ အွန်လိုင်း ပြင်ပတွင် လူအများ ရရှိသည့် တူညီသော အခွင့်အရေးများကို အွန်လိုင်း အသုံးပြုစဉ်တွင်လည်း အကာအကွယ်ပေးရမည်။ အထူးသဖြင့် အထွေထွေ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာချက် အပိုဒ် ၁၉ နှင့် ပြည်သူ့ရေးရာ နှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ် (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) နှင့် အညီ နယ်နိမိတ် အပိုင်းအခြားများ (သို့) တစ်စုံတစ်ဦးမှ ရွေးချယ်ထားသည့် မီဒီယာအမျိုးအစားတို့ကို ထည့်မတွက်ဘဲ အသုံးပြုနိုင်သည့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အတွက် ဖြစ်သည်။ ” ²

¹ ဥပဒေရေးရာအရာရှိ Portia Karegeya က ဥပဒေ နှင့် ဒီမိုကရေစီရေးရာ စင်တာ နှင့် ၎င်းစင်တာ၏ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ Toby Mendel တို့အတွက် ပြုစုရေးဆွဲသည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို အများပြည်သူဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် ကင်းလွတ်မှုသတ်မှတ်ချက်-စီးပွားရေးဖြင့် မဆိုင်သော-ဝေမျှနိုင်သော မူကွဲ ၃.၀ နေရာဒေသအလိုက် ပြုပြင်မထားသော လိုင်စင် (Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported Licence) ရယူ ထားသည်။ သင်သည် ဥပဒေ နှင့် ဒီမိုကရေစီ ရေးရာ စင်တာမှ ရယူ ထားကြောင်း အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြပြီး စီးပွားရေးအတွက် အသုံးပြုခြင်းမရှိဘဲ ဤထုတ်ဝေမှုမှ ဆင့်ပွားဖန်တီးသမျှ ဤလိုင်စင် စည်းကမ်း သတ်မှတ်ချက်ဖြင့်ထပ်တူ ဖြန့်ဖြူးမည်ဆိုပါက ဤအစီရင်ခံစာကို လွတ်လပ်စွာ မိတ္တူကူးယူ၊ ဖြန့်ဖြူး၊ ပြသပြီး ဆင့်ပွား ဆောင်ရွက် နိုင်သည်။ ဤလိုင်စင်၏မိတ္တူကို ကြည့်ရှုရန် ဤဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>.

² Resolution A/HRC/20/L.13, 29 June 2012. Available at: www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session20/A.HRC.20.L.13_en.doc. ၎င်းကို ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ ဆုံးဖြတ်ချက်က အတည်ပြုခဲ့သည်။ Resolution A/C.3/68/L.45/Rev.1, 26 November 2013 တွင် ကြည့်ပါ။ Available at: www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/C.3/68/L.45/Rev.1.

ထို့အပြင် အရေအတွက် ပိုမိုများပြားလာနေသော နိုင်ငံတကာ နှင့် နိုင်ငံအလိုက် လူ့အခွင့်အရေး စနစ်များက အင်တာနက် ရယူသုံးစွဲခွင့်သည် လူ့အခွင့်အရေး တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုသို့ ဖြစ်သည့်အတွက် အင်တာနက်ရယူသုံးစွဲခွင့်ကို ကန့်သတ်ရန် သို့မဟုတ် ငြင်းပယ်ရန် ဆောင်ရွက်မှုများသည် လူ့အခွင့်အရေးတစ်ခုကို ကြားဝင်နှောင့်ယှက်မှုအဖြစ် ကိုယ်စားပြုသည် ဟု အသိအမှတ် ပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီက ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အောက်ပါအတိုင်း မီးမောင်း ထိုးပြရင်း ဤခံယူချက်သဘောထားကို ဖော်ပြထားသည်။ -

အင်တာနက်သုံးစွဲခွင့်ကို ထောက်ပံ့သည့်အခါနှင့်ချဲ့ထွင်သည့်အခါ နှင့် အင်တာနက်ကို အားလုံးအတွက်ဖွင့်ပေးထားပြီး၊ အလွယ်တကူရ ယူသုံးစွဲနိုင်ကာဘက်ပေါင်းစုံမှ သက်ဆိုင် ပတ်သက်သူများပါဝင်မှုဖြင့် ထောက်ပံ့ပျိုးထောင်ခြင်းတို့အတွက် ပြည့်စုံလွှမ်းခြုံသော လူ့အခွင့်အရေး အခြေပြုချဉ်းကပ်နည်းတစ်ခုကို အသုံးပြုခြင်း၏ အရေးကြီးပုံ³

ထိုတူညီသောဆုံးဖြတ်ချက်သည် အောက်ပါအတိုင်းလည်း ရှုတ်ချထားသည်။ -

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ပြီး အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် သတင်းအချက် အလက် ရယူသုံးစွဲခွင့် (သို့) ဖြန့်ဝေမှုကို ဟန့်တားခြင်း (သို့) နှောင့်ယှက်ခြင်း ပြုရန် ရည်ရွယ်သော သို့မဟုတ် တမင်သက်သက်လုပ်ဆောင်သော ဆောင်ရွက်မှုများ⁴

ကုလသမဂ္ဂတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အတွက် နိုင်ငံတကာ အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်အရ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် အင်တာနက် အပေါ် ၂၀၁၁ ပူးတွဲကြေညာစာတမ်းတွင် အမေရိကတိုက်နိုင်ငံများအဖွဲ့အစည်း၊ ဥရောပလုံခြုံရေး နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့အစည်း နှင့် အာဖရိက ကော်မရှင် တို့က နိုင်ငံအစိုးရများသည် အင်တာနက်သို့ အထွေထွေရယူ သုံးစွဲခွင့်ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် တာဝန်ရှိသည်ဟု အသားပေး ဖော်ပြထားသည်။⁵ -

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည့်အတွက် နိုင်ငံအစိုးရများ သည် အင်တာနက်ကို တဖြည်းညီ ရယူသုံးစွဲခွင့်ကို မြှင့်တင်ပေးရန် တာဝန်ဝတ္တရား တစ်ခုရှိသည်။ အင်တာနက် ရယူသုံးစွဲခွင့်သည် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု နှင့် အလုပ်လုပ်ခွင့်ကဲ့သို့ အခွင့်အရေးများ နှင့် လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့် နှင့် အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခွင့် နှင့် လွတ်လပ်စွာ

3 Resolution A/HRC/32/L.20, 27 June 2016. Available at: http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/32/L.20

4 Resolution A/HRC/32/L.20, 27 June 2016. Available at: http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?si=A/HRC/32/L.20.

5 The United Nations (UN) Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) Representative on Freedom of the Media, the Organization of American States (OAS) Special Rapporteur on Freedom of Expression and the African Commission on Human and Peoples' Rights (ACHPR) Special Rapporteur on Freedom of Expression and Access to Information. ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှစ၍ ဤအများ သဘောတူ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုး အပေါ် နှစ်စဉ် အာရုံစိုက်သည့် ပူးတွဲကြေညာချက် တစ်ခုကို သဘောတူခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲခွင့် တို့ကဲ့သို့သော အခြားအခွင့်အရေးများ အပေါ် လေးစားမှု တိုးမြှင့်စေရန်လည်း လိုအပ်သည်။⁶

ထိုတူညီသော ပူးတွဲကြေညာချက်က အင်တာနက်ကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းခြင်းသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အား ကန့်သတ်ချက်များ နှင့် ပတ်သက်ပြီး အထွေထွေ နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများ နှင့် ကိုက်ညီရမည် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသည်။ -

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်သည် ဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းများအားလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသည့်နည်းတူ အင်တာနက် အပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှုရှိသည်။ အင်တာနက်အပေါ် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်များကို ကန့်သတ်ချက်များ ပြုလုပ် သည့်အခါ ၎င်းတို့သည်အခြေကျပြီးဖြစ်သော နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှသာလျှင် လက်သင့်ခံနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းကန့်သတ်ချက်များကို ဥပဒေက ထောက်ခံထားပြီး ၎င်းတို့သည် အကျိုးစီးပွားတစ်ခုကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ အောက်တွင် အသိအမှတ်ပြု ခံထားရသော လိုအပ်ချက်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီမှု ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ (အပိုင်း သုံး ပိုင်းပါ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု)⁷

အပိုင်း သုံးပိုင်းပါ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုသည် the *International Covenant on Civil and Political Rights* (ICCPR)⁸ ၏ အပိုဒ် ၁၉(၃) မှဖြစ်ပြီး ထိုစာချုပ်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၆၉ နိုင်ငံက သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ထို အပိုဒ် ၁၉(၃) တွင် အောက်ပါ အတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။ -

(၃) ဤ အပိုဒ် [လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အာမခံခြင်း] ၏ စာပိုဒ် ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည့် ရပိုင်ခွင့်များကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ၎င်းနှင့်အတူ တာဝန်ဝတ္တရားများ နှင့် တာဝန်ယူ တာဝန်ခံမှုများကို ယူဆောင်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းသည် အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များကို လိုက်နာရန် လိုအပ်နိုင်သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို ဥပဒေက သတ်မှတ် ထားသည့်အခါ နှင့် လိုအပ်သည့်အခါမှသည် အောက်ပါကိစ္စရပ်များအတွက် ရည်ရွယ် ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ -

- (က) အခြားသူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များ နှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားမှုရှိရန်အတွက်
- (ခ) နိုင်ငံတော်လိုခြံရေး (သို့) အများပြည်သူ စည်းကမ်းသေဝပ်မှု (သို့) အများ ပြည်သူ ကျန်းမာရေး (သို့) စိတ်ဓာတ်ရေးရာကို အကာအကွယ် ပေးခြင်းအတွက်

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအစိုးရများသည် ဒစ်ဂျစ်တယ် အကြောင်းအရာများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ နှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ၎င်းတို့အတွက် ရှင်းလင်းသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းများ ချမှတ်ထားပြီး ၎င်းသည်

⁶ 1 June 2011. Available at: www.law-democracy.org/wp-content/uploads/2010/07/11.06.Joint-Declaration.Internet.pdf.

⁷ ၎င်း

⁸ UN General Assembly Resolution 2200A(XXI), ၁၉၆၆ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်တွင် သဘောတူညီမှုရရှိပြီး ၁၉၇၆ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် အာဏာတည်သည်။ အပိုဒ် ၁၉(၂) က လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အာမခံထားသည်။

တရားဝင်သော ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖော်ဆောင်ကြိုးပမ်းသည့်အပြင် ထိုရည်ရွယ်ချက်ကို ကာကွယ် ရန် ၎င်းကို လိုအပ်မှသာ ထိုကန့်သတ်ချက်များကို တရားဝင်ချမှတ်နိုင်သည်။

နိုင်ငံအစိုးရများသည် ဝက်ဘ်ဆိုက်များကို ပိတ်ပင်ခြင်း (သို့) အကြောင်းအရာ စစ်ထုတ်ဖယ်ရှား ခြင်းကဲ့သို့ အင်တာနက်အပေါ်မှ အကြောင်းအရာကို ထိန်းချုပ်ရန် လွန်လွန်ကဲကဲ ကန့်သတ် တားမြစ်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ချမှတ်သည့်အခါ ၎င်းသည် သတင်းစာတိုက်များကို ထိန်းသိမ်းခြင်း (သို့) ရုပ်သံလွှင့်မှုကို ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း တို့ဖြင့် အလားသဏ္ဍာန်တူပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုလုပ်ရပ်များသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အခွင့်အရေးများ အပေါ် ကန့်သတ်ချက်အဖြစ် ကိုယ်စားပြုနေပါသည်။ ထို့အပြင် သတင်းစာ (သို့) ရုပ်သံထုတ်လွှင့် ခြင်းကဲ့သို့ အခြားသော ကြားခံဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းများအတွက် ပုံစံထုတ်ထားသော စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများကို အင်တာနက်သို့ ချဲ့ထွင်ခြင်းသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို သင့်တော်လုံလောက်သော အကာအကွယ် ထောက်ပံ့ပေး ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပုံစံထုတ်ရာတွင် အင်တာနက်၏ ထူးခြားသော သဘောသဘာဝကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည့် အတွက် ဖြစ်သည်။ အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်ရအဖွဲ့က သူတို့၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် အောက်ပါ အတိုင်းဖော်ပြထားသည်။ -

တယ်လီဖုန်း (သို့) ရုပ်သံထုတ်လွှင့်မှုကဲ့သို့ အခြားဆက်သွယ်ရေး နည်းလမ်းများအတွက် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး ချဉ်းကပ်နည်းများကို အင်တာနက်သို့ ကူးပြောင်းအသုံးပြုခြင်း မပြုနိုင်ပါ။ ၎င်းနည်းလမ်းအစား အင်တာနက်အတွက် အထူးသီးသန့်ပုံစံထုတ်ရန် လိုအပ် သည်။

အင်တာနက်အတွက် အထူးသီးသန့်ဖြစ်သော သွင်ပြင်လက္ခဏာများစွာ ရှိပါသည်။ ထိုလက္ခဏာ များတွင် ဥပမာအားဖြင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သည် အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် မည်သူမည်ဝါမှန်း မသိသူ ဖြစ်နိုင်ပြီး ထိုသို့ လူသိမခံခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းသော အငြင်းအခုံများ နှင့် မကြုံစဖူးသော ပွင့်လင်းမှု တို့ကို အားပေးခြင်းစသည်ဖြင့် ပါဝင်သည်။ အင်တာနက်သည် သဘောသဘာဝအရ တစ်ကမ္ဘာလုံး နှင့် အပြည့်အဝ သက်ဆိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းက မည်သူမဆို တော်သင့်ရုံမျှသော ရင်းမြစ် ပစ္စည်းဖြင့် 'ကမ္ဘာကို စကားပြောခွင့် ' ပြုသည်။ ၎င်းသည် ပို၍ပို၍ အလွယ်တကူရယူသုံးစွဲ လာနိုင်ပြီး ကမ္ဘာပေါ်မှ ပို၍ ဆင်းရဲသော နိုင်ငံသားများပင် သုံးစွဲလာနိုင်သည်။ အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ အင်တာနက်သည် အငြင်းအခုံများအတွက် အသစ်ဖြစ်ပြီး ဒီမိုကရေစီ အခြေခံသော အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာများကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ (သဘော သက်ဝင် အရိပ်အယောင် အများပြည်သူ ရင်ပြင်များ) အွန်လိုင်းအပေါ်မှ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေ သို့မဟုတ် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး ဆိုင်ရာ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုများအကြောင်း စဉ်းစားသုံးသပ်ရာတွင် ဒီမိုကရေစီ လူမှုအဖွဲ့အစည်း တစ်ခု အတွင်း ထိုကဲ့သို့ စိတ်ကူးမှန်းဆချက်အရသာ ဖြစ်သောနေရာများ၏ အရေးပါမှုကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုတူညီသော ဂုဏ်သတ္တိ အရည်အသွေးများကပဲ ဆုံးဖြတ်ရခက်သော တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်များ နှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် ပြောဆိုမှုအပေါ် သင့်တော်သော ကန့်သတ်ချက်များ မည်သည့်နေရာတွင် ရှိသလဲဆိုသည့် မေးခွန်းများကဲ့သို့ စိန်ခေါ်မှုများ ပေါ်ပေါက် လာစေခဲ့သည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ဒစ်ဂျစ်တယ်ဆက်သွယ်ရေး ကိရိယာ နည်းလမ်းများမှတစ်ဆင့် ဖန်တီးမှု နှင့် မျှဝေမှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် အကြောင်းအရာကို ကန့်သတ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေဘောင်အတွင်း ဥပဒေများကို အာရုံစိုက်ထားပါသည်။ ၎င်းသည် ထိုဥပဒေများကို ထို ဧရိယာနယ်ပယ် အတွင်း နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများကို အခြေခံ၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားပြီး ထို ဥပဒေများက ထို စံနှုန်းများ နှင့် ကိုက်ညီရန် ပျက်ကွက်သည့်နေရာများတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကြံပြုချက်များ ဖော်ပြ ထားသည်။ ဤအစီရင်ခံစာ၏ နောက်အပိုင်းတွင် ဒစ်ဂျစ်တယ် အကြောင်းအရာ စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းရေး နှင့် ပတ်သက်သော အဓိက နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းအချို့ကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြထား ပါသည်။ ထိုနောက်မှဆက်လာသည့် အပိုင်းများတွင် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ ၊ အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ ၊ ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေ ၊ သတင်း မီဒီယာ ဥပဒေ နှင့် ပြစ်မှု ဆိုင်ရာဥပဒေ တို့အတွင်း ပြဿနာရှိနေသည့် အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းအရာ ကန့်သတ်မှုများကို အကဲဖြတ် တွက်ချက်ထားပါသည်။ ကိစ္စရပ်များစွာတွင် ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိပါ။ ထို ကိစ္စရပ်များတွင် ၎င်းတို့ကို ရုပ်သိမ်းရန် (သို့) လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် ပတ်သက်၍ အနိမ့်ဆုံး စံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့် အညီ ဖြစ်စေရေး သင့်တော်သလို ပြင်ဆင်ရန် အကြံပြုထားပါသည်။

၂။ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် အွန်လိုင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု စည်းကမ်း ထိန်းသိမ်းခြင်း

အင်တာနက်မှနေ၍ စီးပွားရေး ၊ ယဉ်ကျေးမှု နှင့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝ အသက်ပါသော ထုတ်ဖော် ပြောဆိုမှု အကျိုးကျေးဇူးများကို အမြင့်ဆုံးအဆင့်ဖြင့် ထုတ်ယူအသုံးချနိုင်ရန် လူအများအား အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် လွတ်လပ်စွာ တုံ့ပြန်ဆက်သွယ်နိုင်ရေးအတွက် ခွင့်ပြုရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ် ပါသည်။ ထိုသို့ဆိုထားသည့်အတွက် နိုင်ငံအစိုးရများသည် အင်တာနက်ကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းမှု မပြုနိုင်ဟု ဆိုလိုရာမရောက်ပါ။ သို့သော် ထိုသို့ပြုလုပ်ရာတွင် အခြားအကြောင်းအရာများအပြင် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းပြီး နယ်နိမိတ်မရှိသည့် သဘောသဘာဝကို အခြေခံထားသည့် အင်တာနက်၏ အရေးကြီးသည့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝအသက်ပါသော ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု တန်ဖိုးကို ထိန်းသိမ်းထားရန် အထူးဂရုစိုက်ရပါမည်။

ဒစ်ဂျစ်တယ် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများအပေါ် အကြောင်းအရာ ကန့်သတ်ချက်များ အပါအဝင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသော ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက် (သို့) ဥပဒေ များသည် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများဖြင့် ကိုက်ညီသင့် သည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းအကြောင်းအရာအပေါ် မည်သည့် ကန့်သတ်ချက် မဆို အောက်ပါ အပိုင်း သုံးပိုင်းပါ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုကို ပြည့်မီကိုက်ညီသင့်ပါသည်။

- ၁။ ကန့်သတ်ချက်ကို ဥပဒေက ထောက်ပံ့ပေးထားသင့်သည်။
- ၂။ ကန့်သတ်ချက်သည် အခြားသူများ၏ အခွင့်အရေး နှင့် ဂုဏ်သိက္ခာကို လေးစားမှု နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး ၊ အများပြည်သူ စည်းကမ်းသေဝပ်မှု ၊ အများပြည်သူ ကျန်းမာရေး (သို့)

စိတ်ဓာတ်ရေးရာ ဟူသည့် အကျိုးစီးပွားများထဲမှ တစ်ခုခုကို အကာအကွယ်ပေးရန် ရည်ရွယ် သင့်သည်။

၃။ ကန့်သတ်ချက်သည် ထို အကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ်ပေးရန် 'မဖြစ်မနေ' လိုအပ်သင့်သည်။

အစိုးရများမှ ICCPR ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများ နှင့် အညီ ထမ်းဆောင်စေရေးကို ကြီးကြပ်ရန် တာဝန်ရှိသည့် တရားဝင် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ (HRC) ၏ စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၁ အထွေထွေမှတ်ချက် တစ်ခုအရ ပထမ စံသတ်မှတ်ချက်ကို ပြည့်မီရန် ဥပဒေ တစ်ခုသည် "တစ်ဦးတစ်ယောက် က ဥပဒေ နှင့် အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ရှိစေရန် လုံလောက်သောတိကျမှုဖြင့် ဖော်ထုတ်ထားရမည်ဖြစ်ပြီး " ၎င်းကို အများပြည်သူက အလွယ်တကူ ရယူ ဖတ်ရှုနိုင်စွမ်းရှိကာ ၎င်း ဥပဒေကို အသုံးပြု စွဲဆိုခံရသည့်သူများအပေါ် လွန်ကဲသော စိတ်ထင်သလို ဆုံးဖြတ်ခွင့် မပြုရန်လည်း ဖော်ထုတ်ရမည်ဖြစ်သည်။⁹ လွန်လွန်ကဲကဲ မရေမရာ ဖြစ်လွန်းသည့် ကန့်သတ်ချက်များ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်များက လွန်လွန်ကဲကဲ စိတ်ကြိုက် အသုံးပြုနိုင်သော အာဏာများကို အပ်နှင်းထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များသည် စမ်းသပ်စစ်ဆေး မှုတွင် 'ဥပဒေအရပြဋ္ဌာန်းချက်' ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်အပိုင်းကို ပြည့်မီရန် ပျက်ကွက်သည်။ ထို ရည်ရွယ်ချက်အရ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ရန် အာဏာအား ဥပဒေပြု အာဏာပိုင်အဖွဲ့ကိုသာ အပ်နှင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မရေမရာဖြစ်လွန်းသော ဥပဒေများသည် ဖြစ်နိုင်သည့် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုအမျိုးမျိုး ပေါ်ထွက်လာစေနိုင်သည်။ ဤအားနည်းချက်သည် တစ်စုံတစ်ဦးအား မည်သည့်အရာများကို တားမြစ်ထားကြောင်း တိတိကျကျ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကျိုးကြောင်းဆီလျော်စွာ သတိပေးချက်ပေးထားခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့က သူတို့၏ အပြုအမူကို အလိုက် သင့် ချိန်ညှိယူနိုင်မည့် ဒီမိုကရေစီကျင့်ထုံး ၏ လိုအပ်ချက်ကို ပြည့်မီခြင်းမရှိပါ။¹⁰

'မဖြစ်မနေ' ဟူသည့် စံသတ်မှတ်ချက် နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအောက်တွင် အခြေခံ သဘောတရားလေးခု ပါဝင်သည်။ ပထမအချက်အဖြစ် ကန့်သတ်ချက်အတွက် အရေးတကြီး ဖြစ်သော(သို့) အရေးပါကြီးမားသောလိုအပ်ချက်တစ်ခုရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အသေးစား ခြိမ်းခြောက်မှု များသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်း အတွက် ဤအနိမ့်ဆုံး သတ်မှတ် အဆင့်ကို ကျော်ဖြတ်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် ရွေးချယ်ထားသည့် ချဉ်းကပ်နည်း သည် ဥပဒေဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်ကို ကာကွယ်ခြင်းအတွက် ကျူးကျော်နှောင့်ယှက်မှု အနည်းဆုံး ပုံစံ ဖြစ်ရမည်။ အခြားနည်းဖြင့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုသည် တူညီသောရည်မှန်းချက် ရရှိရန် ကျူးကျော်နှောင့်ယှက်မှုပိုနည်းသော ပုံစံဖြင့် ဖြစ်မြောက်စေမည်ဆိုလျှင် လက်ရှိရွေးချယ်ထားသော ဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းမှာ မလိုအပ်သည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ တတိယအချက် အနေဖြင့် 'ယေဘုယျဆန် ကျယ်ပြန့်လွန်းခြင်း' မဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ကန့်သတ်ချက်က ရပိုင်ခွင့်အပေါ် ထိခိုက်မှု သည် နည်းနိုင်သမျှ အနည်းဆုံးဖြစ်ရမည်။ စတုတ္ထအချက်အနေဖြင့် ကန့်သတ်ချက် တစ်ခုသည် အချိုးကျမျှတရမည်။ အချိုးကျမျှတမှုအတွက် ကန့်သတ်မှုကလွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အပေါ် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသော သက်ရောက်မှုကို အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ဥပဒေရည်မှန်းချက်

⁹ General Comment No. 34, 12 September 2011, CCPR/C/GC/34, para. 25.
¹⁰ Centre For Law and Democracy and International Media Support, *Briefing Note Series: Freedom of Expression* (2014), pp. 5-6. Available at: http://www.law-democracy.org/live/wp-content/uploads/2012/08/Briefing-notes.full-version.Eng_.pdf.

အရ ရရှိသောအကျိုးကျေးဇူးဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး အကဲဖြတ် ချိန်ဆပါသည်။ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်ကို ထိခိုက်မှုသည် အကျိုးကျေးဇူးထက် အလေးသာနေလျှင် ကန့်သတ်ချက်သည် ခိုင်လုံမှုတူမှု မရှိပါ။¹¹

နိုင်ငံအစိုးရများသည် မကြာခဏဆိုသလို အွန်လိုင်းပြင်ပ အကြောင်းအရာ ဖြန့်ဝေခြင်းကို ထိန်းကျောင်းအုပ်ချုပ်သော ဥပဒေများအား အင်ဂျင်တယ်လောကသို့ ချဲ့ထွင်ရန် ကြိုးစားရှာဖွေ နေလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကန့်သတ်ချက်အချို့ကို အင်ဂျင်တယ်အဆက်အစပ်သို့ နှိုင်းယှဉ်ချက် အရ လွယ်ကူစွာ နှင့် တိုက်ရိုက်ကျသည့် နည်းဖြင့် ကူးပြောင်းနိုင်သည်။ သို့သော် အချို့ကတော့ သတင်းအချက်အလက်ကို အင်ဂျင်တယ်နည်းဖြင့် ဖြန့်ဝေသည့်နည်းလမ်းများ ကွာခြားချက်ကြောင့် ဆီလျော်အောင်ပြုပြင်မှုကို ပိုမိုကြီးမားစွာပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည်။ အာဏာပိုင်များသည် အဆိုပြု ထားသည့် ဥပဒေများက အင်တာနက်၏ သတင်းအချက်အလက်စီးဆင်းမှုအပေါ် ရှိလာနိုင်သည့် ရိုက်ခတ်မှုများကို ဂရုတစိုက် စဉ်းစားသုံးသပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုရိုက်ခတ်မှုများသည် တစ်ခါတရံ မရည်ရွယ်ဘဲ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ဤအချက်သည် ညံ့ဖျင်းစွာ ရေးဆွဲထားသော (သို့) လွန်ကဲလွန်း သော ဥပဒေများက ကြီးမားသည့် chilling effect ကိုဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးတလည် အရေးကြီးနိုင်ပါသည်။ Chilling effect သည် တစ်စုံတစ်ဦးအနေဖြင့် ဖြစ်နိုင်သည့် ဝေဖန်ပြစ်တင်မှုအန္တရာယ်ကို ရှောင်ရှားရေးအတွက် ဥပဒေကို အသုံးချနိုင်ဖွယ်ရှိသည့် ဇန်နယ်ပယ် ဝန်းကျင်များမှ လွတ်လွတ်ကင်းကင်း ရှောင်ရှားရန် တွန်းအားပေးသည်။

ကိစ္စရပ်များစွာတွင် ရှိရင်းစွဲ အကြောင်းအရာကန့်သတ်ချက်များသည် အင်ဂျင်တယ် အခင်းအကျင်း အတွင်း အသုံးချနိုင်ရန် လုံလုံလောက်လောက် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ် ဖြစ်စွာ သတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် နိုင်ငံအစိုးရများသည် ကန့်သတ်ချက်အသစ်များ မဖန်တီးသင့်ပါ။ အထူးသဖြင့် အွန်လိုင်းလောကအတွက် ပိုမိုပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ် သည့် ကန့်သတ်ချက်များ မချမှတ်သင့်ပါ။ ကံအကြောင်းမလှစွာဖြင့် အလိုအလျောက် ခိုင်လုံပြီး ဖြစ်သော ဤ အမှန်တရားရှိသော်လည်း နိုင်ငံအစိုးရများစွာသည် အင်တာနက်အတွက် ပုံတူ ထပ်နေသော ရာဇဝတ်မှု သတ်မှတ်ချက်များကို မလိုအပ်ဘဲ ရှေ့ဆက်တိုးပြီး ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။

အကြောင်းအရာကို အင်ဂျင်တယ်နည်းဖြင့်ဖြန့်ဝေရာတွင် မတူသောနည်းများကြောင့် အကြောင်း အရာ ကန့်သတ်ချက်အသစ်များ အမှန်တကယ် လိုအပ်သည့်အခါ မည်သည့်အရာ အတိအကျကို တားမြစ်ထားသနည်းဆိုသည့် အချက် နှင့် ထိုကိစ္စအတွက် မည်သူက အတိအကျ တာဝန်ရှိ သနည်း ဆိုသည့်အချက်တို့ကို ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ရန် အရေးကြီးသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် မတူကွဲပြားသည့် အွန်လိုင်း အပြုအမူ အမျိုးမျိုးရှိနေသည့်အတွက်ကြောင့် လူအများ အွန်လိုင်း အပေါ်တွင် ပြုမူပုံကို နားလည်မှုဖြင့် ရေးဆွဲထားခြင်းမဟုတ်သော ဥပဒေအတွင်း အပြစ်ကင်း သော (သို့) အန္တရာယ်မရှိသော အပြုအမူများကို အလွယ်တကူ ဖမ်းဆီးအပြစ်ပေးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်ရပ်မှကာကွယ်ရန် နည်းပညာ နှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကျွမ်းကျင်သူများကို ဥပဒေကြမ်း ရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းစဉ်များသို့ ခေါ်ဆောင်လာသင့်ပြီး အစောပိုင်း အဆင့်တွင် အကြံဉာဏ် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းကို အခွင့်အရေးတစ်ခု ပေးသင့် သည်။

11 ၎င်း, pp. 6-7.

ဒစ်ဂျစ်တယ်စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေး၏ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဖြစ်သော နယ်ပယ် နှစ်ခုမှာ ဆိုင်ဘာ ရာဇဝတ်မှု နှင့် အသရေဖျက်မှုဖြစ်သည်။ ထိုနယ်ပယ်နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဖြစ်သည်။ ဆိုင်ဘာရာဇဝတ်မှုသည် အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် ဖြစ်ပွားသည်။ သို့သော် ၎င်းသည် အသစ်အဆန်း ဖြစ်စရာ မလိုပါ။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ ကိစ္စရပ်များစွာတွင် ဥပဒေအသစ်ဖြင့် ကိုင်တွယ်ရန်မလိုအပ်သော အွန်လိုင်းပြင်ပ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အပြုအမူသည် အွန်လိုင်းအပေါ် တွင် သရုပ်သကန် ပေါ်လွင်လာခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာသော အပြုအမူများကို ကိုင်တွယ်ရန် ဥပဒေအာဏာတည်ရေး နည်းစနစ်များ နှင့် ချဉ်းကပ်နည်းများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နိုင်သော်လည်း မကြာခင် ဆိုသလို ထိုခြိမ်းခြောက်မှုများကို တန်ပြန်ရန် ရာဇဝတ်မှု အသစ်များ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန် မလိုအပ်ပါ။ နိုင်ငံများစွာသည် အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်သည့်အခါ ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်များ ထပ်ဆောင်းချမှတ်ရန် ကြိုးစား ရှာဖွေသည့် ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိသော ခေတ်ရေစီးအတိုင်း လိုက်လံဆောင်ရွက်နှင့်ပြီးကြပြီ ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စက တရားနည်းလမ်းကျမှု ရှားပါးပါသည်။ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခု ကျူးလွန်ရာတွင် ဒစ်ဂျစ်တယ် ကိရိယာတစ်ခုကို အသုံးပြုရုံမျှဖြင့် ပိုမိုပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန် လုံလောက်သော အကြောင်းရှိသည်ဟု ဆိုလိုရာမရောက်ပါ။ အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် ဖြစ်ပျက်သည့် ရာဇဝတ်မှုက တနည်းနည်းဖြင့် ပို၍ အန္တရာယ်ဖြစ်စေသည့်အခါ (သို့) ပြင်းထန်သည့်အခါမှသာ ထိုသို့ ပိုမိုပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ရန် အကြောင်းခိုင်လုံပါသည်။

အသရေဖျက်မှုဥပဒေဟု သိထားကြသည့် တစ်စုံတစ်ဦး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ကာကွယ်ရန် ဥပဒေကို လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းသည် တရားဝင်ပြီး ထိုကဲ့သို့သော ဥပဒေများသည် အွန်လိုင်းအပေါ်တွင်ရော အွန်လိုင်းပြင်ပတွင်ပါ သက်ရောက်စေသင့်သည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေ များက အသရေဖျက်မှု ဥပဒေများအပေါ်တွင် အရေးကြီးသော အခြေအနေအချို့ ကန့်သတ်ချမှတ် ထားသည်။ ပထမအချက်မှာ အသရေဖျက်မှုသည် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ မဟုတ်ဘဲ တရားမမှု ကိစ္စသာဖြစ်သင့်သည်။ တရားမမှု ဥပဒေများသည် ဂုဏ်သိက္ခာအတွက် လုံလောက်သော အကာ အကွယ်အား ထောက်ပံ့ပေးသည်ကို ထည့်တွက်လျှင် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အသရေဖျက်မှု ဥပဒေ သည် “မဖြစ်မနေလိုအပ်သည်” ဟူသည့်သတ်မှတ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီခြင်းမရှိပါ။¹² အနိမ့်ဆုံး အဆင့် အနေဖြင့် အသရေဖျက်မှုအတွက် အရေးယူမှုအဖြစ် ထောင်ဒဏ်မချမှတ်သင့်ပါ။ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ၏ ၂၀၁၁ အထွေထွေမှတ်ချက်အရ -

နိုင်ငံအစိုးရအတွင်း ပါဝင်သော အဖွဲ့များသည် အသရေဖျက်မှုကို ရာဇဝတ်မှု အဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ရန် စဉ်းစားသင့်သည်။ မည်သည့်အမှုတွင်မဆို ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို အသုံးပြုရာတွင် အပြင်းထန်ဆုံး ကိစ္စရပ်များတွင်သာ အတည်ပြု လက်ခံသင့်ပြီး ထောင်ဒဏ် အပြစ်ပေးခြင်းသည် သင့်တော်သော ပြစ်ဒဏ်မဟုတ်ပါ။¹³

12 Joint Declaration of the UN Special Rapporteur on Freedom of Opinion and Expression, the OSCE Representative on Freedom of the Media and the OAS Special Rapporteur on Freedom of Expression, December 2002. Available at: www.cidh.oas.org/relatoria/showarticle.asp?artID=87&IID=1.

13 General Comment No. 34, 12 September 2011, CCPR/C/GC/34, para. 47.

အမှန်တကယ်တွင် အသေရဖျက်မှုအတွက် တရားသဖြင့် ဖြစ်အောင် ကုစားပေးမှုများသည် တရားမမှုဆိုင်ရာ အသေရဖျက်မှုကိစ္စများတွင်ပင် အမြဲအားဖြင့် ပြစ်မှု နှင့် ပြစ်ဒဏ် အချိုးကျ မှုတ သင့်သည်။ စာဖြင့်ရေးသားထားသည့် ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းကြောင်း ထုတ်ပြန်ချက် (သို့) တောင်းပန်စာ (သို့) ပမာဏ အနည်းငယ်မျှသော လျော်ကြေးတို့သည် အမြဲအားဖြင့် ထိခိုက် သွားသော ဂုဏ်သိက္ခာကို ပြင်ဆင်ရန် လုံလောက်သည်။ သို့သော် တရားလိုက ဥပမာအားဖြင့် သူ၏ လုပ်ငန်း အပေါ် တိုက်ရိုက်ထိခိုက်မှုကြောင့် အမှန်တကယ် ငွေကြေးဆုံးရှုံးရကြောင်း တင်ပြနိုင်သည့်အခါမှ လွဲ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက်များအရ အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများက အသေရဖျက်မှုအတွက် တရားစွဲဆိုခြင်းကို ခွင့်မပြုသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သူတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများအတွက် လွတ်လပ်ပြီး ပွင့်လင်းသော ဝေဖန်မှုသည် ဒီမိုကရေစီကျင့်စဉ်အတွက် မရှိမဖြစ် အခြေခံအုတ်မြစ် တစ်ခု ဖြစ်သည့် အတွက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများသည် သူတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ကာကွယ်ရန် အသေရဖျက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆို ရန် ရပိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း သူတို့သည် အစိုးရထူးကို ဆုပ်ကိုင်ထားသည့် အချက်ကြောင့် သာမန်နိုင်ငံသားများထက်စာလျှင် ဝေဖန်မှုကို အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ ချုပ်တည်း သည်းခံရန် လိုအပ်သင့်သည်။

၃။ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ ၂၀၀၄ ¹⁴ ၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်မှာ အီလက်ထရောနစ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး e-commerce ကို လွယ်ကူချောမွေ့ စေရေး ထောက်ပံ့ပေးရန်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် အရေးကြီးသည့် ရည်မှန်းချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်း၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့သည်လည်း ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာကို ကန့်သတ်သည်။ ပုဒ်မ ၃၃(က) နှင့် (ခ) တို့သည် "နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် နယ်မြေ အေးချမ်း သာယာရေး ၊ တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး ၊ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး သို့မဟုတ် အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှုကို ထိခိုက်စေသည့် ပြုလုပ်မှုတစ်ရပ်ရပ်ကို ပြုလုပ်ခြင်း " သို့မဟုတ် " နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေး ၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး နှင့် နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး ၊ တိုင်းရင်းသား စည်းလုံး ညီညွတ်ရေး ၊ နိုင်ငံတော်၏စီးပွားရေး သို့မဟုတ် အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်၏လျှို့ဝှက်ချက် နှင့် သက်ဆိုင်သော သတင်းအချက်အလက် တစ်ရပ်ရပ်ကို ရယူခြင်း သို့မဟုတ် ပေးပို့ဖြန့်ချိခြင်း " အသီးသီးကို ပြုလုပ်ရန် အီလက်ထရောနစ် နည်းပညာ အသုံးပြု သည့် မည်သူမဆို ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ်မှ ၁၅ နှစ်အထိ ချမှတ်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အကြောင်းရင်းများစွာကြောင့် ပြဿနာ ကြီးမားစွာ ဖြစ်စေနိုင်သည်။ ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော ပြဿနာမှာ ၎င်းတို့သည် အလွန်တရာ ယေဘုယျဆန် ကျယ်ပြန့် လွန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပဒေအတွင်း ထို ပြဋ္ဌာန်းချက်များ အသုံးပြုသည့်နယ်ပယ် ကျဉ်းမြောင်း စစ်ချ နိုင်မည့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ ဤအတွက်ကြောင့် "နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေး " နှင့် " တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး" ကဲ့သို့ ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများအတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် ဖွင့်ဆိုမှု

14 30 April 2004. Available at: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan041197.pdf>.

အမျိုးမျိုး ပေါ်ထွက်လာနိုင်စရာရှိပြီး အချို့သည် ကျန်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များထက် ပို၍ တရားနည်းလမ်းကျပါသည်။ နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး သို့မဟုတ် အများပြည်သူစည်းကမ်းသေဝပ်မှုကို ကာကွယ်ရန် လွတ်လပ်သော ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်းသည် တရားဝင်သော်လည်း ထိုအကျိုးစီးပွားများသို့ “ ထိခိုက်စေသည် ” ဟု မှတ်ယူနိုင်သည့် ပြောဆိုမှုအားလုံးကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းသည် လွန်လွန်ကဲကဲ ကန့်သတ်လွန်းရာကျပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ဥပဒေတစ်ခု ကို ဥပမာအားဖြင့် အကြမ်းဖက်မှုကို အားပေးနိုင်သည်ဟူသည့် အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုအကြောင်း သတင်းပေးပို့တင်ပြခြင်းမှ ဟန့်တားရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဘာသာရေး အသရေဖျက်မှုအပေါ် ပူးတွဲကြေညာချက် ၂၀၀၈ နှင့် အကြမ်းဖက်မှုဆန့်ကျင်ရေး နှင့် အစွန်းရောက်မှု ဆန့်ကျင်ရေး ဥပဒေတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် နိုင်ငံတကာ အထူးအခွင့်ရအဖွဲ့က “အများပြည်သူသည် အကြမ်းဖက်မှု လုပ်ရပ်ကျူးလွန်မှုများ သို့မဟုတ် ခြိမ်းခြောက်ရန် ကြိုးပမ်းမှုတို့ အကြောင်းသိရှိရန် အခွင့်အရေး ရှိပြီးထိုကဲ့သို့သော သတင်းအချက်အလက်များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအတွက် မိဒီယာသည် ပြစ်ဒဏ် ချမှတ်ခံရခြင်း မခံစားရသင့်ပါ။” ¹⁵

ထို့အပြင် ပုဒ်မ ၃၃(က) နှင့် (ခ) သည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး နှင့် အများပြည်သူ စည်းကမ်းသေဝပ်မှုတို့ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းမှ ကျော်လွန်ပြီး အခြား အကျိုးစီးပွား အတော်များများကိုလည်း အကာအကွယ်ပေးကာ ၎င်းတို့အထဲတွင် ‘တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး’ ၊ ‘နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး’ ၊ ‘အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု’ နှင့် ‘နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး’ တို့ပါဝင်ပြီး ထိုအချက်များသည် ICCPR ၏ အပိုဒ် ၁၉(၃) အတွင်း လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်ခြင်းအတွက် တရားဝင်သော အကြောင်းပြချက်များအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုထားခြင်း မရှိပါ။ နိုင်ငံသားများသည် ထိုတန်ဖိုးများကို ထောက်ခံအားပေးရန် မျှော်လင့်ထားနိုင်သော်လည်း လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ရပိုင်ခွင့်များသည် လူကြိုက်များလက်ခံခြင်း ခံရသည့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများ အပေါ်တွင်သာမကဘဲ “ နိုင်ငံအစိုးရ သို့မဟုတ် လူထု၏အခြား မည်သည့်အပိုင်းအတွက် မဆို စိတ်အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေသော၊ တုန်လှုပ်စေသော သို့မဟုတ် အနှောင့်အယှက်ပေးသော ” သတင်းအချက်အလက် နှင့် စိတ်ကူးများအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။ ¹⁶

ပုဒ်မ ၃၈ က ဤ တားမြစ်ချက်များကို အပြစ်ကျူးလွန်မှုအတွက် ပူးပေါင်းကြံစည်သူ သို့မဟုတ် အားပေးကူညီသူ မည်သူ့အတွက်မဆို ချဲ့ထွင်ထားသည်။ ဤအချက်က တာဝန်ခံမှုကို ဥပမာအားဖြင့် တားမြစ်ထားသည့်ဖော်ပြချက်များ ဖြန့်ဝေပေးသည့် လူမှုကွန်ရက်လုပ်ငန်းလည်ပတ်သူ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကို ဖြန့်ဖြူးရေးအတွက် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ထောက်ပံ့ပေးသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ ပိုင်ရှင် ဆက်သွယ်ရေး ကုမ္ပဏီများ ထံသို့ပင် ချဲ့ထွင်ရောက်ရှိစေမည့် အလားအလာ ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့သော ဖြစ်ရပ်မျိုးမှာ ဥပဒေ ရေးဆွဲသူများ၏ ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ မရှိသည်မှာ သိသာပါသည်။ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်များက ဤနည်းလမ်းဖြင့် အာဏာတည်သက်ရောက်စေရန် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ မရှိပါ။ သို့သော် ဤ ဥပဒေကို ယေဘုယျဆန့်ကျယ်ပြန့်လွန်း

¹⁵ 10 December 2008. Available at: <http://www.osce.org/fom/66176>.
¹⁶ *Handyside v. United Kingdom*, 7 December 1976, Application No. 5493/72, para. 49 (European Court of Human Rights).

သောနည်းဖြင့် ကြီးမားစွာ အသုံးချရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနေခြင်းသည် ပြဿနာ ဖြစ်နေဆဲ အခြေအနေ ရှိပါသည်။

ပုဒ်မ ၃၃(ခ) က နိုင်ငံတော်၏ လျှို့ဝှက်ချက်များ (အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ လွန်လွန် ကဲကဲ ကျယ်ပြန့်စွာဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားသည်) လက်ခံခြင်း ၊ ပို့ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖြန့်ဖြူးခြင်း ကို ကိုင်တွယ်ထားသည်။ အချို့သော အကာအကွယ်ပေးမှုများကို လိုက်နာရင်း (အောက်တွင် ကြည့်ပါ) သူတို့၏ တရားဝင်ရာထူးအရ လက်ခံရရှိသည့် အမှန်တကယ် လျှို့ဝှက်သတင်း အချက် အလက်ကို ပေါက်ကြားစေသည့် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများကို ပြစ်ဒဏ်များချမှတ်ခြင်းသည် တရား ဥပဒေ နှင့် ညီညွတ်ပါသည်။ သို့သော် သတင်းအချက်အလက်ကို လက်ခံရရှိရုံဖြင့် ရာဇဝတ်မှု အဖြစ်သတ်မှတ်သည့် လျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အတွက် ပြင်းထန်လေးနက်သော ပူပန်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင် ဒစ်ဂျစ်တယ် နည်းပညာများမှ တစ်ဆင့် သတင်းအချက်အလက်များ လွယ်ကူစွာ စီးဆင်းမှုက လူတိုင်းအားလုံး နီးပါးသည် လျှို့ဝှက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ကိုယ်တိုင်မသိဘဲ အပြစ်ကင်းစွာ လက်ခံရရှိသူ ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ သူတို့ကို ထိုကိစ္စအတွက် သေချာပေါက် ပြစ်ဒဏ် မပေးသင့်ပါ။ အခြားတစ်ဘက်တွင် စာနယ်ဇင်းသမားများသည် ပေါက်ကြားမှုကို လက်ခံရရှိရုံသာမက ထပ်မံ၍ ဖြန့်ဖြူးရန် တရားဝင်သည်။ ဤအချက်က အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် သတင်းအချက် အလက်သည် အများပြည်သူထံရောက်ရှိရန် အာမခံပေးသည့် အရေးကြီးသောလုပ်ငန်းဆောင်တာ ကို ထမ်းဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် နိုင်ငံတကာအထူး လုပ်ပိုင်ခွင့်ရ အဖွဲ့က ၂၀၀၄ ပူးတွဲကြေညာချက် တွင် အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြ ထားသည်။ -

အစိုးရအာဏာပိုင်များ နှင့် သူတို့၏ ဝန်ထမ်းများသည် တရားဝင် လျှို့ဝှက်သတင်း အချက် အလက် များအား သူတို့၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် လျှို့ဝှက်ထားရှိမှုကို ကာကွယ်ခြင်း အတွက် လုံးလုံးလျားလျား တာဝန်ရှိသည်။ ဤသတင်းအချက်အလက်သည် ၎င်းတို့ထံ ပေါက်ကြားမှုဖြင့် ရောက်ရှိလာခြင်းဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ စာနယ်ဇင်း သမားများနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း ကိုယ်စားလှယ်များ အပါအဝင် အခြား မည်သည့်တစ်စုံတစ်ဦးမှ ၎င်းအချက်အလက်တို့ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း သို့မဟုတ် ထပ်ဆင့် ဖြန့်ဖြူးခြင်းတို့အတွက် တာဝန်မရှိသင့်ပါ။ ထိုသတင်းအချက်အလက်ကို ရယူရန် ၎င်းတို့က လိမ်လည်ခြင်း သို့မဟုတ် အခြား ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခြင်းတို့ မရှိလျှင်ဖြစ်ပါသည်။¹⁷

အချို့သော ကာကွယ်မှုအတိုင်းအတာကို အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား သတင်းအချက်အလက် ပေါက်ကြားစေသည့် သူများအတွက် ချဲ့ထွင်ပေးသင့်သည်။ ၎င်းတို့က တရားဝင် တာဝန်ရှိသည့် သူများ ဖြစ်သည့် အခါမှာပင် ဖြစ်သည်။ ပေါက်ကြားမှုသည် လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း အရေးကြီး သောသတင်းအချက်အလက်လုံခြုံရေးတန်ဖိုးအဖြစ် ထမ်းဆောင်သည်။ မကြာခဏဆိုသလို အများ ပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် အဓိကကျသော သတင်းအချက်အလက်များ ထုတ်ပြန်မှုကို သေချာ စေပြီး ထိုအချက်ကို မတရားမှုဖော်ထုတ်သတိပေးခြင်း ဥပဒေ - whistleblowing laws တွင် အသိ အမှတ်ပြုထားသည်။ အစိုးရအရာရှိများ နှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်နေသူများ၏ တရားမဲ့ ပြုကျင့်မှုများအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်များ ပေါ်ထွက်စေခြင်းကို အာမခံရန် မတရားမှု

17 6 December 2004. Available at: <http://www.osce.org/fom/66176>.

ဖော်ထုတ်သူ whistleblower များအား တရားဝင် ဥပဒေ အကာအကွယ် ကမ်းလှမ်းရန် လိုအပ်ချက်ကို နိုင်ငံတကာမှ ကျယ်ပြန့်သော အသိအမှတ်ပြုမှုရှိပါသည်။ ထို whistleblower များမှာ တရားဥပဒေနှင့်မညီသော၊ စည်းကမ်းမညီညွတ်သော ၊ အန္တရာယ်ကြီးသော ၊ ကျင့်ဝတ် နှင့် မညီသော သို့မဟုတ် ထိခိုက်အန္တရာယ် ပြုနိုင်သော အလေ့အကျင့်များ ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသည့် လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းများ အကြောင်း သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေသူများ ဖြစ်သည်။¹⁸ Whistleblowers များသည် လက်တုံ့ပြန်မှုမှ ဥပဒေဆိုင်ရာ အကာအကွယ်လိုအပ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့သည် မကြာခဏဆိုသလို ပြဿနာဖြစ်စေသည့် အမှုအကျင့်များ အတွက် တာဝန်ရှိသည့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများအတွင်းမှာပဲ အလုပ်လုပ်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် အဖြစ် ပုဒ်မ ၃၃(ခ) သည် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ကျော်လွန်အုပ်စိုးမှု ဖော်ပြချက် ပါဝင်သင့်ပြီး သို့မှသာ သတင်းပေါက်ကြားမှုသည် အလုံးစုံသော အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဖြစ်လျှင် သတင်းပေါက်ကြားစေသူကို အကာအကွယ်ပေးနိုင် မည် ဖြစ်သည်။

အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ ၏ ပြဿနာ အရှိဆုံး ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်နိုင် စရာ ရှိသည်မှာ အောက်ပါ ကိစ္စတွင် ပါဝင်သည့် မည်သူမဆို ၅ နှစ် အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ် အပြစ်ပေးသည့် ပုဒ်မ ၃၄ ဖြစ်သည်။ -

(က) အီလက်ထရောနစ်မှတ်တမ်း ၊ အီလက်ထရောနစ် အချက်အလက် သတင်းလွှာ (သို့) ကွန်ပျူတာ ပရိုဂရမ် တစ်ခုလုံးကို ဖြစ်စေ ၊ ပရိုဂရမ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုဖြစ်စေ မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့် ပေးပို့ခြင်း ၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း ၊ ပြုပြင်ခြင်း ၊ ပြောင်းလဲခြင်း ၊ ဖျက်ဆီးခြင်း ၊ ခိုးယူခြင်း (သို့) ထိခိုက်ဆုံးရှုံးစေခြင်း

(ခ) မူလဆောင်ရွက်ပေးပို့သူ နှင့် လက်ခံသူတို့၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ကွန်ပျူတာ ကွန်ရက် အတွင်း ဆက်သွယ်မှု တစ်ခုခုကို ကြားဖြတ်ခြင်း ၊ ဆက်သွယ်မှု တစ်ခုခုတွင် ပါဝင်သည့် အချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို အသုံးပြုခြင်း (သို့) အခြားသူတစ်ဦးဦးသို့ ထုတ်ဖော်ခြင်း

(ဂ) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ခွင့်ပြုချက် (သို့) သဘောတူညီချက် မရှိဘဲ ထိုသူ၏ လုံခြုံမှုအဆင့်ထားရှိသော အမှတ် ၊ စကားဝှက် (သို့) အီလက်ထရောနစ် ထိုးမြဲလက်မှတ် ဖြင့် အခြား ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးသို့ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ ၊ သွယ်ဝိုက်၍ ဖြစ်စေ အသုံးပြုခြင်း

(ဃ) အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ထိခိုက်နစ်နာစေရန်ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေရန်ဖြစ်စေ သတင်းအချက်အလက်ကို အီလက်ထရောနစ် နည်းပညာဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း ၊ ပြုပြင်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲခြင်း ၊ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်း၊ ပြောင်းလဲခြင်း ပြုလုပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်ကို ဖြန့်ချိခြင်း

¹⁸ ထို့ကြောင့် ကုလသမဂ္ဂ *Convention Against Corruption* ၏ ပိုဒ်ခွဲ ၃၃ က နိုင်ငံအစိုးရများအား အကျင့်ပျက်ခြစားမှုအကြောင်း “ရိုးဖြောင့်သောစိတ် နှင့် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အကြောင်းပြချက်ဖြင့်” သတင်းအချက်အလက် ဖွင့်ချသူများကို ဥပဒေစနစ်အတွင်း အကာအကွယ်ပေးမှု ထည့်သွင်းရေးကို စဉ်းစားသုံးသပ်ရန် တောင်းဆိုထားသည်။ General Assembly Resolution 58/4 of 31 October 2003, entered into force 14 December 2005, available at: <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/>.

ပုဒ်မ ၃၄(က) က “အီလက်ထရောနစ်မှတ်တမ်း”, “အီလက်ထရောနစ် အချက်အလက်” နှင့် “ကွန်ပျူတာ ပရိုဂရမ်” တို့ဖြင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ဆောင်မှု အတော်များများကို (ပေးပို့ခြင်း ၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း ၊ ပြုပြင်ခြင်း ၊ ပြောင်းလဲခြင်း ၊ ဖျက်ဆီးခြင်း ၊ ခိုးယူခြင်း စသည်) ရာဇဝတ်မှု အဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည်။ “ကွန်ပျူတာပရိုဂရမ်” တစ်ခုကို ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ အီလက်ထရောနစ်အချက်အလက် သို့မဟုတ် မှတ်တမ်းများကိုတော့ အီလက်ထရောနစ် နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အလင်းတန်းဖြတ်သန်းခြင်း နည်းဖြင့် ဖြစ်စေ ၊ အလားတူ အခြားနည်းပညာ တစ်ရပ်ရပ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်စေသော ၊ ပေးပို့သော ၊ လက်ခံရယူသော (သို့) သိုမှီးထိန်းသိမ်း ထားသော အထောက်အထားမှတ်တမ်း သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်ဟု ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ် ထားသည်။ ဤနည်းသည် အနှစ်သာရအားဖြင့် ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာ အားလုံးကို လွှမ်းမိုး မိပြီး ရလဒ်အဖြစ် အလွန်ကျယ်ပြန့်စွာ အကျုံးဝင်သက်ဆိုင်နိုင်ပါသည်။

ပုဒ်မ ၃၄(က) တွင် ‘မရိုးမဖြောင့်သောနည်းဖြင့်’ ဟူသည့် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်ကို ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်သော သော့ချက်စကားလုံးကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်း မရှိသဖြင့် ပြဿနာ ဖြစ်စေသည်။ ဤအနေအထားတွင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ဘေးအန္တရာယ်ပြုခြင်းမရှိသည့် လုပ်ရိုး လုပ်စဉ် အွန်လိုင်းအပြုအမူများစွာ အကျုံးဝင်သွားနိုင်သည်။ ဥပမာ တစ်စုံတစ်ဦးသည် ပိုစတာ လက်ရာတစ်ခုဖန်တီးရန် အွန်လိုင်းအပေါ်တွင် ရှာတွေ့သော ရုပ်ပုံတစ်ခုကို မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်မှု မရှိသောနည်းဖြင့် (၎င်းသည် မူပိုင်ခွင့်မှနေ၍ ခြွင်းချက်အတွင်း ပါဝင်နေသောကြောင့်) ပြုပြင်မှု ပြုလုပ်လျှင် ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်အောက်တွင် ချိုးဖောက်မှု တစ်ခုဖြစ်ပါသလား။ တစ်စုံတစ်ယောက် က အခြား တစ်စုံတစ်ယောက် ထိန်းသိမ်းထားလိုသည့် ဖိုင်တစ်ခုကို ဖျက်လိုက်လျှင် မည်သို့ဖြစ် မည်နည်း။ ယင်းမှာ လူတိုင်းနီးပါး ပြုလုပ်ဖူးလေ့ရှိသည့် အရာဖြစ်သည်။ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ¹⁹ ပုဒ်မ ၃၇၈ - ၃၈၂ တွင် ကိုင်တွယ်ထားပြီးဖြစ်သည့် ရှိထား ပြီးသား ရာဇဝတ်မှု ချိုးဖောက်မှုဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက်ဖြစ်သော ခိုးယူခြင်းကို ထပ်ကျော့ပြန် ခြင်းဖြင့် ပြဿနာ ဖြစ်လာစေသည်။ ထိုပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပုဒ်မများအတွင်း အီလက်ထရောနစ် ပစ္စည်း ဥစ္စာ ခိုးယူမှုကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လုံလောက်ပြီး ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၃၄(ခ) သည် အသုံးများပြီး ဘေးဥပဒ်ပြုခြင်း အလျဉ်းမရှိသည့် အီးမေးလ် တစ်ဆင့်ကမ်း ပေးပို့ခြင်း အလေ့အထကိုပင် ထိုသို့ပြုလုပ်ရန် မူလဆောင်ရွက်ပေးပို့သူ နှင့် လက်ခံသူတို့နှစ်ဦး စလုံး၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိပါက ရာဇဝတ်မှုပြစ်ဒဏ် ထိုက်သင့်စေသည့်ပုံပေါ်နေသဖြင့်လည်း ပြဿနာ ဖြစ်နေပါသည်။ (ထိုသို့ ခွင့်ပြုချက် အတိအလင်းပေးထားခြင်းမှာ အလွန်တရာ ရှားပါးပါသည်။) ထင်ရှားပြီး အလွဲသုံးစားပြုသည့် တရားစွဲဆိုမှုများ ဖြစ်ပွားစေနှင့်ပြီးဖြစ်သည့် ၃၄(ဃ) သည် ပို၍ပင် ဆိုးဝါးပါသေးသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်က “ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ထိခိုက်နစ်နာစေရန်ဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေရန်ဖြစ်စေ သတင်းအချက်အလက်ကို အီလက် ထရောနစ် နည်းပညာဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း ၊ ပြုပြင်ခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲခြင်း ၊ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ပြုပြင်ခြင်း၊ ပြောင်းလဲခြင်း ပြုလုပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်ကို ဖြန့်ချိခြင်း ” ကို ရာဇဝတ်မှု ပြစ်ဒဏ်သင့်စေရန် သတ်မှတ်ထားသည်။ ဤနေရာတွင် အဖွဲ့အစည်း တစ်ခု (သို့) ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ထိခိုက်နစ်နာစေရန် (သို့) ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေရန်ဟူသည့် အကာအကွယ်

19 Myanmar Penal Code of 1860 (Indian Act XLV. 1860). Available at: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/mm/mm004en.pdf>.

ပေးရန် နယ်ပယ် သတ်မှတ်မှုသည် လွန်စွာ ကျယ်ပြန့်လွန်းနေသည်။ အထူးသဖြင့် ၎င်းသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် ဂုဏ်သိက္ခာ ကာကွယ်ခြင်းအကြား သင့်တော်သော ဟန်ချက်မျှမှုကို ကိုယ်စားပြုရန် ဂရုတစိုက်ဖန်တီးထားသည့် အသရေဖျက်မှု နှင့် ပတ်သက်သော နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များကို လေးစားရန် လုံးဝပျက်ကွက်နေသည့် အခါမျိုးတွင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ၏ ပုဒ်မ ၄၉၉ - ၅၀၂ တို့သည် အသရေဖျက်မှုအတွက် ထောင်ဒဏ် နှစ်နှစ် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန် ထောက်ပံ့ပေးထားပြီးဖြစ်သည်။ ပို၍ အကြမ်းထည်ဆန်စွာ သတ်မှတ် ထားသည့် အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ အတွင်းမှ သီးခြား အသရေ ဖျက်မှု ဥပဒေ မလိုအပ်ပါ။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည်ပင် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ ရှုထောင့်အရ ပြဿနာဖြစ်နေသည်။ ၎င်းတို့သည် အသရေဖျက်မှုအတွက် ထောင်ဒဏ် အပြစ် ပေးမှုကို ထောက်ပံ့ပေးထားရုံမက နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ်ပြုထားသည့် အချို့သော ခြွင်းချက် များကို ထောက်ပံ့ပေးရန် ပျက်ကွက်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရေးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၄(ဃ) သည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို နိမ့်ကျစေသော (သို့) သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်ဆုံးရှုံးစေသော မည်သည့် ဖော်ပြချက်ကိုမဆို သက်ရောက်နိုင်ခြင်းဖြင့် ပို၍ ကျယ်ပြန့်မှု နှင့်အတူ ကြီးမားသော ပြဿနာ ဖြစ်စေသည်။ ၎င်းသည် ထောင်ဒဏ် ၅ နှစ်အထိ ပို၍ ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန်လည်း ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။ ၎င်းသည် ဥပမာအားဖြင့် မှန်ကန်သည့်ဖော်ပြချက်စသည်ဖြင့် ပြစ်မှု ဆိုင်ရာ ဥပဒေအတွင်း တွေ့ရသည့် အသေရေဖျက်မှုအတွက် ခုခံကာကွယ်မှုကို ထည့်သွင်းထား ရန်လည်း ပျက်ကွက်နေသည်။

နောက်ဆုံးတွင် ပုဒ်မ ၃၄(ဂ) သည် ဒစ်ဂျစ်တယ်လောက ၏ အရှိတရားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ ၎င်းသည် အခြားအရာများအပြင် “လုံခြုံမှု အဆင့်ထားရှိသော အမှတ် ၊ စကားဝှက် (သို့) အီလက်ထရောနစ် ထိုးမြဲလက်မှတ် ” တစ်ခုခုကို ပိုင်ရှင်၏ သဘောတူခွင့်ပြုမှု မပါဘဲ တတိယအဖွဲ့သို့ မည်သည့်ဆက်သွယ်မှုကို မဆို တားမြစ်ထားသည်။ လက်တွေ့တွင် လူအများက ဤကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာများ ပါဝင်သည့် အီးမေးလ် (သို့) အခြား သတင်း စကားများကို တစ်ဆင့်ကမ်းသည့်အခါ ထိုကဲ့သို့သောဖြစ်ရပ်များ နေ့စဉ် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် ထိခိုက်စေလိုခြင်းရှိရှိ ရည်ရွယ်ချက်ကို ထည့်စဉ်းစားနိုင်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်နိုင်သည့်အခါမှာပင် အသုံးပြုသူများသည် တားမြစ်ထားသော ဆက်သွယ်ရေးကို ပြုလုပ်ရန် အတွက်မူ ရည်ရွယ်ချက် အထင်အရှားရှိနေမည် ဖြစ်သဖြင့် သူတို့ကို အကာအကွယ်ပေးမည် မဟုတ်ကြောင်း မှတ်သားထိုက်ပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

- ပုဒ်မ ၃၃(က) နှင့် (ခ) တို့ အတွင်းမှ “နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး” နှင့် “တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး” ဟူသည့် စကားရပ်များကို ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာကို ကန့်သတ်ရန် အသေအချာ ဂရုစိုက်ပြီး ကျဉ်းမြောင်းစေရန် ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်သင့်သည်။ “ထိခိုက်နှစ်နာ

- စေရန်” ဟူသည့် စကားရပ်ကို “တမင်သက်သက်ထိခိုက်မှုဖြစ်စေရန်” ဟူသည့်စကားရပ် ကဲ့သို့ ပို၍ တင်းကျပ်သော စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးသင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၃၃(က) နှင့် (ခ) တို့ အတွင်းမှ ‘တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်ရေး’ ၊ ‘နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး’ ၊ ‘အမျိုးသား ယဉ်ကျေးမှု’ နှင့် ‘နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး’ အပါအဝင် ကန့်သတ်ချက်အတွက် အခြား အကြောင်းပြချက်များကို ဖယ်ရှားသင့်သည်။
 - ပုဒ်မ ၃၃(ခ) ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာကို တာဝန်ရှိသူတစ်ယောက်က တရားဝင် လျှို့ဝှက်သတင်းအချက်အလက်ကို တမင်သက်သက်ပေါက်ကြားစေသည့် အမှုကိစ္စများ အတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသင့်သည်။ ထို့အပြင် ဤ အမှုကိစ္စများတွင်ပင် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွား၏ ကျော်လွန်အုပ်မိုးမှုကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွား၏ ကျော်လွန်အုပ်မိုးမှုကို ထမ်းဆောင်ရန် သတင်းအချက်အလက် ဖွင့်ချ ပြခြင်းသည် မည်သည့် တာဝန်မျှ ခံစရာမလိုပါ။
 - ပုဒ်မ ၃၄(က) ကို က) “ကွန်ပျူတာပရိုဂရမ်” တစ်ခုကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် ၊ ခ) တတိယ အဖွဲ့အစည်းသို့ ထိခိုက်မှုဖြစ်စေရေး ရည်ရွယ်ချက်ရှိရန် လိုအပ်သည်ကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ဖြစ်စေရန် ‘မရိုးမဖြောင့်သောနည်းဖြင့်’ ဟူသည့် ရည်ရွယ်ချက် လိုအပ်မှုကို ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ရန် ၊ ဂ) နှောင့်ယှက်ခြင်း ၊ ပြုပြင်ခြင်း ၊ ပြောင်းလဲခြင်း ဟူသည့် စကားရပ် များကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် ဃ) နှစ်ခါထပ်နေသော ခိုးယူမှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုပြဋ္ဌာန်းချက်ကို ပယ်ဖျက်ရန် တို့အတွက် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ ထို့အပြင် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်များအား သာမန် (သို့) ပုံမှန် အွန်လိုင်းအပြုအမူများအပေါ် အသုံးပြုခြင်းကို တားဆီးရန် ခုခံကာကွယ်မှုများ ပေါင်းထည့်ပေးသင့်သည်။
 - ပုဒ်မ ၃၄(ခ) အား “မူလဆောင်ရွက်ပေးပို့သူ နှင့် လက်ခံသူတို့၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ကွန်ပျူတာကွန်ရက် အတွင်း ဆက်သွယ်မှု တစ်ခုခုတွင် ပါဝင်သည့် အချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို အသုံးပြုခြင်း (သို့) အခြားသူတစ်ဦးဦးသို့ ထုတ်ဖော်ခြင်း ” ဟူသည့် စကားရပ်ကို ဖယ်ရှားရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
 - ပုဒ်မ ၃၄(ဂ) တွင် ထိုးမြဲလက်မှတ် နှင့် အခြား ချိတ်မိသည့် အကြောင်းအရာ တစ်ဆင့် ကမ်းခြင်းသည် ထိုအကြောင်းအရာ ပိုင်ရှင်ကို ထိခိုက်မှုဖြစ်စေရန် သီးသန့်ရည်ရွယ်ချက် ဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းမဟုတ်ပါကရာဇဝတ်ပြစ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ခြင်းမှရှောင်ရှားရန် ပြင်ဆင်သင့် သည်။
 - ပုဒ်မ ၃၄(ဃ) ကို လုံးဝဖျက်သိမ်းသင့်သည်။
 - ပုဒ်မ ၃၈ ကို လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက တားမြစ်ထားသည့် ရလဒ်ဖြစ်စေရန် အထူးတလည် ရည်ရွယ်မှသာ အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။

၄။ အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ

အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ ၁၉၂၃ ၊ The Official Secrets Act, 1923 ²⁰ သည် ယခု သက်တမ်း ၉၅ နှစ်နီးပါး ကြာမြင့်ပြီဖြစ်ပြီး ကြီးမားစွာ ပြင်ဆင်ရန် (သို့) ဖြစ်နိုင်ပါက ပြန်လည် ရုပ်သိမ်းမှုပင် ပြုလုပ်ရန်အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိသည်။ ပုဒ်မ ၃(၁)(ဂ) သည် နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေးအတွက် ဖြစ်စေ အကျိုးစီးပွားအတွက်ဖြစ်စေ ထိခိုက်နစ်နာစေသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် “ ရန်သူတစ်ဦး အတွက် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ အသုံးဝင်သော (သို့) အသုံးဝင်နိုင်သော (သို့) အသုံးကျရန် ရည်ရွယ်ထားသော မည်သည့်အစိုးရ လျှို့ဝှက်ကုဒ် အမှတ်အသား (သို့) စကားဝှက် (သို့) မည်သည့် ပုံကြမ်း ၊ စနစ်ပုံ ၊ ပုံစံငယ် ၊ စာတမ်း (သို့) မှတ်စု (သို့) မည်သည့် မှတ်တမ်း (သို့) တွက်ချက်ထားသော သတင်းအချက်အလက်ကို မဆိုရယူခြင်း ၊ စုဆောင်းခြင်း၊ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း (သို့) ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိခြင်း (သို့) အခြား မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့်မဆို ဆက်သွယ်ခြင်း ပေးပို့ခြင်း ” တို့ ပြုလုပ်သော မည်သူမဆို ထောင်ဒဏ်သုံးနှစ်အထိ အပြစ်ပေးနိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းသည် “ ကာကွယ်ရေး၊ လက်နက်တိုက် ၊ ရေတပ် ၊ စစ်တပ်တို့၏ လုပ်ငန်း (သို့) လေတပ် အခြေစိုက်မှု ၊ စခန်း၊ သတ္တုတွင်း၊ မိုင်းကွင်း ၊ စက်ရုံ ၊ သဘောကျင်း ၊ ယာယီစခန်း ၊ သဘော (သို့) လေယာဉ် သို့တည်းမဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ ရေတပ် ၊ ကြဉ်းတပ် (သို့) လေယာဉ် ကိစ္စများ နှင့် ဆက်နွယ်ရာ သို့တည်းမဟုတ် မည်သည့် အစိုးရလျှို့ဝှက်ကုဒ် တို့နှင့် ဆက်နွယ်ရာ ” တို့ဖြင့် ပတ်သက်လျှင် ပြစ်ဒဏ်သည် ၁၄ နှစ်အထိ မြင့်တက်သွားသည်။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အလွန်တရာကြီးမားကျယ်ပြန့်လွန်းနေသည်။ ပထမဆုံးအနေဖြင့် ၎င်းသည် လုံခြုံမှုဖြင့်သာ ကန့်သတ်ခံမထားရဘဲ နိုင်ငံတော်၏ မည်သည့် “အကျိုးစီးပွား” မဆို ခြုံငုံပြီး လက်တွေ့တွင် မည်သည့်အရာ အပေါ်တွင်မဆို အကျိုးဝင်နေနိုင်သည်။ ဒုတိယအချက် အနေဖြင့် ၎င်းသည် လျှို့ဝှက်သတင်းအချက်အလက်ကိုသာ ကန့်သတ်ခံမထားရဘဲ သွယ်ဝိုက်သောနည်း အားဖြင့်ပင် မည်သည့်ရန်သူအတွက်မဆို အသုံးဝင်နိုင်သည့် အကြောင်းအရာများ ပါဝင်နိုင်သည်။ ရေကြီးမှု သို့မဟုတ် အခြားသဘာဝဘေးအန္တရာယ်က နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ကြီးမားသည့် ပျက်စီးမှု ဖြစ်စေသည့် အချက်သည် ဤစံသတ်မှတ်ချက် နှင့် ကိုက်ညီနေလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။

ICCPR ၏ အပိုဒ် ၁၉(၃)(ခ) က ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုအား နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေး (သို့) အများ ပြည်သူ စည်းကမ်းသေဝပ်မှု ကို ကာကွယ်ရန် ကန့်သတ်နိုင်သည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထား သည်။ သို့သော် တရားဝင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပြန်ဆိုမှုအရ အပိုဒ် ၁၉(၃) တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ကန့်သတ်သောဥပဒေများအနေဖြင့် ရှင်းလင်းပြီး အနစ်နာကျင့်ခြင်း မြောင်း ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ကံအကြောင်းမလှစွာဖြင့် နိုင်ငံများစွာမှ ဥပဒေများ နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သူများ နှစ်ဘက်စလုံးသည် နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေးကို အလွန်တရာ ကျယ်ပြန့်စွာ သတ်မှတ် ပိုင်းခြားလိုသည့် အလားအလာတစ်ခု ရှိနေခဲ့သည်။ ²¹ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေး၏ နယ်ပယ် အတိုင်း

20 2 April 1923. Available at: http://www.myanmarconstitutionaltribunal.org.mm/lawdatabase/sites/default/files/myanmar_code/2015/06/19-1923%20THE%20BURMA%20OFFICIAL%20SECRETS%20ACT.pdf.
21 Centre For Law and Democracy, Toward a Media Regulatory Reform in Middle East and North Africa: Workshop on Criminal Restrictions on Media Content, 24-25April 2014, *Beirut: Background Paper: National Security and Terrorism*. Available at: <http://www.law-democracy.org/live/wp-content/uploads/2014/05/National-Security-and-Terrorism.pdf>.
22 Open Society Foundations, *Global Principles on National Security and the Right to Information* (Tshwane Principles) (2013). Available at:

အတာအပေါ် လမ်းညွှန်ချက်ကို *Global Principles on National Security and the Right to Information* (Tshwane Principles) တွင်တွေ့နိုင်ပြီး ၎င်းသည် ဤ ဧရိယာအတွင်း ဦးဆောင် နေသည့် နိုင်ငံတကာ ထုတ်ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။²² အခြေခံမူ ၉ က သတင်း အချက်အလက် တောင်းခံရယူပိုင်ခွင့် အဆက်အစပ်အတွင်း နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက်ကြောင့် တရားဥပဒေ နှင့်အညီ ထိမ်ချိတ်ထားနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက် အမျိုးအစားများ စာရင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤ အမျိုးအစားများတွင် ကာကွယ်ရေး အစီအမံများ၊ စစ်ဆင်ရေးများ နှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ ၊ လက်နက်စနစ်များ ထုတ်လုပ်မှု၊ စွမ်းဆောင်ရည် နှင့် အသုံးပြုမှု ၊ နိုင်ငံတော် ၏ နယ်မြေဘေးကင်းလုံခြုံရေး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ၊ အရေးကြီးသော အခြေခံအဆောက် အအုံ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများ၊ ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်း၏ စစ်ဆင်ရေးများ ၊ သတင်းပေး နှင့် နည်းစနစ်များ နှင့် နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များက ထောက်ပံ့ပေးသည့် နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေး သတင်းအချက်အလက်များပါဝင်သည်။

ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး စံသတ်မှတ်ချက်က နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး (သို့) အများ ပြည်သူ စည်းကမ်းသေဝပ်မှု ကို ထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုအတွက် ပြစ်ဒဏ် မချမှတ်ခင် အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုထိခိုက်မှုကိုဖြစ်စေရန် ရှင်းလင်းသည့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိထားရန် လိုအပ်သည်။ (တနည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်အံ့ဆဲဆဲ အကြမ်းဖက်မှုကို လှုံ့ဆော်ရန် ရည်ရွယ်ရမည်။) ထို့ကြောင့် Tshwane Principles ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သည့် *of the Johannesburg Principles on National Security, Freedom of Expression and Access to Information* ၏ အခြေခံမူ ၆ က နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး အတွက် ရည်ရွယ်သော လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ကို ကန့်သတ်ခြင်းအတွက် အရေးပါသောချက်ကျသော စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှုကို ချမှတ်ထားသည်။ -

အစိုးရက အောက်ပါအတိုင်း အထင်အရှား သက်သေပြနိုင်မှသာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုကို နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေးသို့ ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ခုအဖြစ် ပြစ်ဒဏ်ခတ်နိုင်ပါသည်။ -

- (က) ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်အံ့ဆဲဆဲ အကြမ်းဖက်မှုကို လှုံ့ဆော်ရန် ရည်ရွယ် သည်။
- (ခ) ၎င်းသည် ထိုကဲ့သို့သော အကြမ်းဖက်မှုကို လှုံ့ဆော်ရန် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိသည်။
- (ဂ) ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု နှင့် ထိုကဲ့သို့သော အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်နိုင်ခြေ (သို့) ဖြစ်ပွားမှု တို့အကြား တိုက်ရိုက် နှင့် လက်ငင်းဖြစ်သော ဆက်သွယ်မှု ရှိသည်။²³

ဤ လိုအပ်ချက်သည် အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ ၏ ပုဒ်မ ၃ တွင် လစ်ဟာလျက်ရှိသည်။

ပုဒ်မ ၅ သည်လည်း အလွန်တရာ ပြဿနာဖြစ်စေသည်။ ၎င်းသည် " မည်သူမဆို " (တနည်း အစိုးရ တာဝန်ရှိသူသာမဟုတ်) ဟူသည့် စကားရပ် နှင့် ဆက်နွယ်ပြီး အပြစ်ကျူးလွန်မှု အမျိုးမျိုး ကို ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပုဒ်မ ၅(၁) သည် " တားမြစ်ထားသည့်နေရာ နှင့်

<https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/global-principles-national-security-10232013.pdf>.

²³ Article 19, *Johannesburg Principles on National Security, Freedom of Expression and Access to Information* (1995). Available at: <https://www.article19.org/data/files/pdfs/standards/joburgprinciples.pdf>.

ဆက်နွယ်သော (သို့) ထိုနေရာတွင် အသုံးပြုသော (သို့) ထိုကဲ့သို့သောနေရာမှ မည်သည့်အရာနှင့် မဆို ဆက်နွယ်သော မှတ်တမ်း (သို့) သတင်းအချက်အလက် " ကိုမဆို အကျိုးဝင်ခြံငုံမိသည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက်သည် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက်အရ အထိ မခံသော သတင်းအချက်အလက်ထက် များစွာကျော်လွန်ဖြန့်ကျက်နေသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ ပုဒ်မ ၅(၁)(ဂ) အရ ထိုကဲ့သို့သော သတင်းအချက်အလက်ကို ထိန်းသိမ်းထားရုံမျှဖြင့်ပင် အပြစ် ကျူးလွန်မှု ဖြစ်နေသည်။ ပုဒ်မ ၅(၂) အရ အက်ဥပဒေကို ချိုးဖောက်သည့် မည်သည့် သတင်း အချက်အလက်ကို မဆို အလိုတူ လက်ခံရယူခြင်းသည် အပြစ်ကျူးလွန်မှု ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၅(၃) က နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုကို မည်သို့မျှ ထည့်မတွက်ဘဲ အခြားအကြောင်းအရာများ အပြင် "စစ်လက်နက်ပစ္စည်း" နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်ကို မဆို ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်းအား တားမြစ်ထားသည်။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ၎င်းတို့၏မျက်နှာစာတွင်သာ နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး နှင့် ဘာမျှ မဆိုင်သည့် ပမာဏကြီးမားသော သတင်းအချက်အလက်များကို ခြံငုံမိခြင်းဖြင့် အလွန်တရာကျယ်ပြန့်လွန်းခြင်း ရှိရုံမကသေးပါ။ ၎င်းတို့သည် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း လျှို့ဝှက်သတင်းအချက်အလက်ကို လက်ခံရယူသက်သက်ကို ထားဘိဦး။ ဆက်သွယ်ပေးပို့ခြင်းပြုလုပ်သည့် တတိယအဖွဲ့ကိုပင် ဥပဒေအရတာဝန်ခံမှု မရှိစေသင့်သည့် အခြေခံမှုကို ဆန့်ကျင်ချိုးဖောက်လျက်ရှိသည်။

နောက်ဆုံးတွင် အစိုးရ လျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေအတွင်း မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကမှ whistleblower ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း (သို့) အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ကျော်လွန်အုပ်မိုးခြင်းကိုပင် လိုက်နာရန် မလိုအပ်ပါ။

အကြံပြုချက်များ

- အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ တစ်ခုလုံးကို အသေအချာဂရုတစိုက် ပြန်လည်သုံးသပ်သင့်ပြီး နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီဖြစ်စေရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် -
 - ပုဒ်မ ၃ အား နိုင်ငံတော်၏လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက်ဖြင့် အမှန်တကယ် လျှို့ဝှက် ရမည့် သတင်းအချက် အလက်အပေါ်သာ ၎င်းကို အသုံးပြုရေးအတွက် ကန့်သတ်ရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ ထို့ပြင် တစ်စုံတစ်ဦးက ထိခိုက်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ပြုမူပြီး ထိုထိခိုက်မှုက ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စရာရှိမှသာအရေးယူရန် သတ်မှတ်ရေးအတွက် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
 - ပုဒ်မ ၅ အား ၎င်း၏ သက်ဆိုင်ရာနယ်ပယ်အကျယ်အဝန်းကို အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများဖြင့်သာ ကန့်သတ်ရန် ပြင်ဆင်သင့်ပြီး ပုဒ်မ ၃ နည်းတူ နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးအတွက် အမှန်တကယ် တရားဝင်သော လျှို့ဝှက်ချက်များအပေါ်သာ ကန့်သတ်ထားသင့်သည်။
 - အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား ကျော်လွန်အုပ်မိုးမှုကို အက် ဥပဒေ သို့ ပေါင်းထည့်

သင့်သည်။

၅။ ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေ

အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေးဥပဒေ ကဲ့သို့ပင် ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေ ²⁴ သည် ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍကို ခေတ်နှင့်အညီဖွံ့ဖြိုးစေရန် ၊ အသုံးပြုသူများကို အကာအကွယ်ပေးရန် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများသို့ အများမှ ရယူသုံးစွဲခွင့်ကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် အပါအဝင် အရေးကြီးသည့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များစွာအတွက် ထမ်းဆောင် ပေးသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ နှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြဿနာများစွာ ရှိသည်။ ဥပမာ ဤနေရာတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြစ်မှုများစွာသည် ကြိုတင်ရှိနှင့်ပြီးသား ဥပဒေများကို မလိုအပ်ဘဲ ထပ်မံသတ်မှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤကိစ္စအတွက် ဥပမာ တစ်ခုအဖြစ် ပုဒ်မ ၆၆(ဂ) သည် "ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက် တစ်ခုခုကို အသုံးပြု၍ ငွေကြေး နှင့် ပစ္စည်းတစ်ရပ်ရပ်ကို ခိုးယူခြင်း ၊ လိမ်လည်ခြင်း ၊ အလွဲသုံးစားပြုခြင်း (သို့) အကျိုးစီးပွားပျက်စီးစေခြင်း " တို့တွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး သုံးနှစ် အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ်နိုင်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အီလက်ထရောနစ် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေမှာကဲ့သို့ပင် ရှိပြီးသား ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေတွင် ခိုးယူခြင်း နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာကို အလွဲသုံးစား ပြုခြင်း အတွက် ပြဋ္ဌာန်းချက် များ ရှိပါသည်။ (ပုဒ်မ ၄၀၃ -၄၀၄ တွင်ကြည့်ပါ။)

ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေသည် ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) တွင် နောက်ထပ် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အသရေဖျက်မှု ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါဝင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဤပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ထင်ရှားကျော်ကြားပြီး အလွန် ပြဿနာပေးသော တရားစွဲဆိုမှုများစွာကို ဖြစ်ပွားစေနှင့်ပြီးပြီ ဖြစ်ကာ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မှုများစွာ လည်း ဖြစ်လာစေခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အောက်ပါကိစ္စအတွက် ပြစ်ဒဏ် သုံးနှစ် အထိ ချမှတ်ရန် ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။

24 8 October 2013. Available at: http://www.burmalibrary.org/docs23/2013-10-08-Telecommunications_Law-en.pdf.

ဆက်သွယ်ရေးကွန်ရက်တစ်ခုခုကို အသုံးပြု၍ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးအား ခြောက်လှန့်
တောင်းယူခြင်း၊ အနိုင်အထက်ပြုခြင်း၊ မတရားတားဆီးကန့်ကွက်ခြင်း၊ အသရေဖျက်ခြင်း၊
နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ မလျော်ညီဇာသုံးခြင်း (သို့) ခြိမ်းခြောက်ခြင်း။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၄(ဃ)
ထက်ပင် ပို၍ ကျယ်ပြန့်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ အသရေဖျက်သည့် အကြောင်းအရာ အပြင်
“နှောင့်ယှက်ခြင်း” ပြုသည့် မည်သည့်အကြောင်းအရာ ပေါ်မဆို အကျိုးဝင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။
မြင့်မားသော အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတွက် ဖြန့်ချိမှု ပြုလုပ်ရာတွင် “နှောင့်ယှက်ခြင်း”
ပြုသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်များ မကြာခဏဆိုသလို ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် ဤပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ
ပြဿနာ ဖြစ်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရဲ၏ရက်စက်မှုကို ဖော်ထုတ်ပြသသော ဝီဒီယိုတိပ်သည် ဤ
သတ်မှတ်ချက် နှင့် ကိုက်ညီသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။

ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) သည် “မလျော်ညီဇာသုံးမှု” ကို ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရာ ဖြန့်ချိခြင်းကို
တားမြစ်သဖြင့်လည်း အလွန်တရာ ပြဿနာ ဖြစ်လာစေသည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ က
ခြောက်လှန့်တောင်းယူခြင်း (ပုဒ်မ ၃၈၃- ၃၈၉) ၊ ခြိမ်းခြောက်မှု နှင့် ရာဇဝတ်မှုမြောက်သော
ခြိမ်းခြောက်မှု (ပုဒ်မ ၉၄၊ ၅၀၃ နှင့် ၅၀၇) နှင့် မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း နှင့် အကျဉ်းချခြင်း (
ပုဒ်မ ၃၉-၃၄၈) တို့ကို အကျိုးဝင် ခြုံငုံမိအောင် ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ဖြစ်သည်။ ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) သည်
ဆက်သွယ်ရေး အဆက်အစပ်အတွင်း “မလျော်ညီဇာသုံးခြင်း” ဟူသည့် အကောက်အယူကို
ဖွင့်ဆိုရန် ပျက်ကွက်နေသဖြင့် အလွန်တရာ မရေမရာဖြစ်စေပြီး လွန်ကဲကျယ်ပြန့်လွန်းသော
ဖွင့်ဆိုချက် ဖြစ်နိုင်ခြေများအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှား ထိခိုက်
စေသော ကဗျာ၊ အထူးတလည် ဆွဲဆောင်နိုင်သော အက်ဆေး (သို့) စွမ်းအားကြီးသည့် ကြော်ငြာ
အားလုံးတို့သည် မလျော်ညီဇာကို ဖန်တီးသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေသည်
မလျော်ညီဇာသုံးခြင်း ပြစ်မှုကို ကိုင်တွယ်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များစွာ ရှိထားပြီး ဖြစ်သော်လည်း
၎င်းတို့သည် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများအပေါ် မလျော်ညီဇာကျင့်သုံးခြင်း (ပုဒ်မ ၁၆၂ နှင့် ၁၆၃)
သို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲ အဆက်အစပ်အတွင်း (ပုဒ်မ ၁၇၁-ဂ နှင့် ၁၇၁-စ) သီးသန့်အနေအထား
တို့ကဲ့သို့ အထူးအခြေအနေများအတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသည်။

ပုဒ်မ၆၈ (က) က “ မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်ကို မရိုးမဖြောင့်သော သဘောဖြင့်
ဆက်သွယ်ခြင်း ၊ဖမ်းယူခြင်း ၊ ပို့လွှတ်ခြင်း ၊ ဖြန့်ချိခြင်း ၊ ပေးဝေခြင်း သို့မဟုတ် ပါဝင်
ဆောင်ရွက်ခြင်း ” ကို တားမြစ်ထားသည်။ မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်ကို ဖြန့်ချိခြင်း
အား တားမြစ်ခြင်းသည် အပေါ်ယံကြည့်လျှင် သင့်တော်သည့်ပုံ ပေါ်နိုင်သော်လည်း နိုင်ငံများစွာမှ
ထိပ်တန်းဦးဆောင်နေသော တရားရုံးများက ‘သတင်းမှား’ အပေါ်လွှမ်းခြုံတားမြစ်ခြင်းသည်
လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အခွင့်အရေးအား ချိုးဖောက်မှုကို ကိုယ်စားပြုသည်ဟု စွဲကိုင်
လက်ခံထားကြသည်။ လက်တွေ့တွင် ထိုကဲ့သို့သော ဥပဒေများအား အများပြည်သူကို အကာ
အကွယ်ပေးရန် ထက်စာလျှင် အမြဲတမ်းနီးပါးအားဖြင့် နိုင်ငံရေး အကြောင်းရင်းများအတွက်
အသုံးပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဇင်ဘာဘွဲ့နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်က
သတင်းမှားပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ နှင့် မညီညွတ်ဟုဆိုကာ ဖြုတ်ချပြီး
၎င်းသည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို ချိုးဖောက်မှုတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ခေါ်ဆို

ခဲ့သည်။²⁵ ဖြန့်ချိမှုသည် “မရိုးမဖြောင့်သောသဘော” (သို့) “ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု” ဖြင့် အတူ တွဲပါရမည့် လိုအပ်ချက်တွင် ဒုတိယအချက်က မည်သည့်အရာကို ရည်ညွှန်းသည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့ကို လုံးဝ ဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် မည်သည့် ကာကွယ်မှု မှ ပေးမထားပါ။

ဆက်သွယ်ရေး တုံ့ပြန်ဆက်သွယ်မှုများ၏ အလွန်တရာ မြန်ဆန်သော သဘောသဘာဝကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားမည်ဆိုလျှင် ဒစ်ဂျစ်တယ် ဆက်သွယ်ရေး ပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက် များသည် အထူးတလည် ပြဿနာ ဖြစ်နေသည်။ မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ချိခြင်းတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု အတွက် သုံးဖန်များ၍ ဟုန်နေပြီ ဖြစ်သော ဥပမာ တစ်ခုမှာ ကျွန်ုပ်တို့ မကြာခဏလုပ်လေ့ရှိသည့် “ကျွန်တော်/ကျွန်မသည် စည်းကမ်းချက်များကို ဖတ်ရှုပြီးဖြစ် ၍ နားလည်ပြီး ဖြစ်သည်။ ” ဟူသည့် ခလုတ်ကို ကလစ်နှိပ်သည့် လုပ်ဆောင်မှု ဖြစ်သည်။ အသုံးပြုသူများက ဖတ်ရှုနားလည်ပြီး မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေခံရန်လိုအပ်သည့် အရေအတွက် လွန်စွာကြီးမားသည့် ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုခြင်း စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များ ရှိနေသည့်အတွက် သိရှိပြီးသဘောတူလက်ခံမှု ရှိကြောင်း သွယ်ဝိုက်ညွှန်းဆိုနေသည်။ အလွန်တရာများပြားသော အသုံးပြုသူအများစုသည် စည်းကမ်းချက်များကို ဖတ်ရှုခြင်းမပြုဘဲ ဤခလုတ်များကို ကလစ် နှိပ်ကြပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် မမှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များကို တရားဝင်ဖြန့်ချိလျက် ရှိသည်။ ရလဒ်အဖြစ် ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်က အင်တာနက်အသုံးပြုသည့်သူများအားလုံးကို ရာဇဝတ်မှု သင့်စေမည် ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၆၉ က တရားရုံးအမိန့်အရ ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိလျှင် “သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်” ကို လျှို့ဝှက်စနစ်ဖြင့်ထားရှိသော (encrypted)သတင်းအချက်အလက်အား ထုတ်ဖော်မှုကို တားမြစ် ထားပြီး ထိုသို့ပြုလုပ်ပါက ထောင်ဒဏ်တစ်နှစ် အထိ ချမှတ်ခံရနိုင်သည်။ နောက်ထပ်တဖန် ဤအချက်သည်လည်း အလွန်တရာ ကျယ်ပြန့်လွန်းပြီး ခုခံကာကွယ်မှု (သို့) ကန့်သတ်ချက်များ ပါဝင်ရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ လူများစွာသည် ယခုအခါ သူတို့၏ ဆက်သွယ်ရေးကို ကာကွယ်ရန် လျှို့ဝှက်စနစ်ဖြင့်ထားရှိခြင်း (encryption) ကို ပုံမှန်သုံးစွဲလျက်ရှိပြီး လက်ခံရရှိသူကလည်း ထို သတင်းအချက်အလက်ကို တတိယအဖွဲ့များထံ လက်လွှဲပေးမှုကို ပုံမှန်လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသဖြင့် ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်က ရာဇဝတ်ပြစ်မှုမြောက်အောင် ပြုလုပ်နေသည်။ (၎င်းသည် encryption အတွက် တရားဝင် စနစ်များကိုသာ ကန့်သတ်ထားခြင်း မဟုတ်သောကြောင့်) အမှန်တကယ်တွင် ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတိုင်း တိတိကျကျ တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ဖွင့်ဆိုရလျှင် encrypted လုပ်ထားသော ဆက်သွယ်ရေး၏ မူလပိုင်ရှင်သည်ပင် ၎င်းကို တတိယအဖွဲ့သို့ လက်ဆင့်ကမ်းပေးရန် အခွင့် အာဏာ မရှိပါ။ အကြောင်းမှာ ယင်းအခွင့်အာဏာကို တရားရုံးကိုသာ အပ်နှင်းထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လျှို့ဝှက်သတင်းအချက်အလက်အပေါ် ဤကဲ့သို့သော ဥပဒေ များသည် အမှန်တကယ်ထိရလွယ်သော သတင်းအချက်အလက်များအတွက် ကန့်သတ်ထားမှသာ တရားနည်းလမ်းကျန်မည်ဖြစ်သည်။ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင်တော့ သတင်းအချက်အလက်ကို encrypt လုပ်ရုံမျှဖြင့် ရာဇဝတ်မှုသင့်စေရန် အကျိုးဝင်နေပြီး ထိုသို့လုပ်ထားသော သတင်းအချက် အလက်သည် ထိရလွယ်သော သတင်းအချက်အလက်ဖြင့် တထပ်တည်းမဟုတ်ပါ။

²⁵ *Chavunduka and Choto v. Minister of Home Affairs & Attorney General*, 22 May 2000, Judgment No. S.C. 36/2000 (Supreme Court of Zimbabwe). Available at: <http://crm.misa.org/upload/web/CHAVUNDUKA.pdf>.

ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၇၃ က ပြစ်မှု ကျူးလွန်ရန် အားပေးကူညီသူများ အားလုံးအတွက် တူညီသော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ရန် သက်ရောက်စေသဖြင့် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေး ဥပဒေမှာကဲ့သို့ တာဝန်မကင်းမှုသည် အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ နှင့် လူမှုမီဒီယာ ပလက်ဖောင်း အားလုံးသို့ ဖြန့်ကျက်နိုင်ခြေရှိသည်။

ပုဒ်မ ၇၅ က ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများထံမှ ဆက်သွယ်ရေးသတင်းအချက်အလက်များ ရယူရန် အစိုးရကို ကြီးမားသော အာဏာ အပ်နှင်းထားပြီး အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြထားသည်။ -

နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး နှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ထိခိုက်စေသော မည်သည့် သတင်း အချက်အလက် နှင့် ဆက်သွယ်မှုများကိုမဆို ရရှိနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံသားများ၏ မူလ အခွင့်အရေးကို မထိခိုက်စေဘဲ ပြည်ထောင်စု အစိုးရအဖွဲ့က သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းသို့ လိုအပ်သလို ညွှန်ကြားဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အကြောင်းရင်းများစွာကြောင့် အကြီးအကျယ် ပြဿနာ ဖြစ်နေသည်။ ပထမဆုံး "လိုအပ်သလို" နှင့် "နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကို ထိခိုက်စေသော" ဟူသည့် စကားရပ်များ အတွက် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိသဖြင့် အလွန်တရာ ကျယ်ပြန့်လွှမ်းခြုံနိုင်ဖွယ်ရာ ရှိပြီး ယင်းကို ကျဉ်းမြောင်းအောင် ကန့်သတ်သင့်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း အစိုးရလျှို့ဝှက် အက်ဥပဒေ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအတွက် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အပေါ် ကန့်သတ်ချက်အချို့သည် တရားနည်းလမ်းကျန်သော်လည်း နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေ များ နှင့် ကိုက်ညီရန် ၎င်းကို ဂရုတစိုက် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် လိုအပ်ပါသည်။ သီးသန့် ဖော်ပြ ထားသည့် ကန့်သတ်ချက်များ ကင်းမဲ့နေသည့်အခါ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ဆက်သွယ်ရေး ကုမ္ပဏီ များအား ကျူးကျော်ဝင်ရောက်သော စောင့်ကြည့်ထောက်လှမ်းမှုကို ဆောင်ရွက်ရေး နှင့် အသုံးပြုသူ၏ အကြောင်းအရာကို ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရေး နှင့် ထိန်းချုပ်ရေးအတွက်ပင် အတင်း အကျပ်ခိုင်းစေရန် အစိုးရကို ကျယ်ပြန့်သော အာဏာပေးအပ်ထားသလို ဖြစ်လာစေသည်။ ဤကဲ့သို့သော အနေအထား၏ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော အန္တရာယ်ကို သဘောထားအမြင် နှင့် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုမှု လွတ်လပ်ခွင့် ကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း နှင့် အကာအကွယ်ပေးခြင်း အပေါ် အထူး အစီရင်ခံစာတင်သွင်းသူ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာတွင် အောက်ပါ အတိုင်းထောက်ပြ ထားသည်။ -

အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုများကို ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများက လည်ပတ်ပြီး ထိန်းသိမ်းသည့် အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍသည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် သတင်းအချက်အလက် ရယူသုံးစွဲခွင့်အပေါ် ယခင် မကြုံစဖူးသော ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရရှိထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ကုမ္ပဏီများသည် သဘောထားအမြင် နှင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု လွတ်လပ်ခွင့်တို့ကို ကျင့်သုံးရန် လွယ်ကူ ချောမွေ့စေရေးအတွက် အလွန်တရာ အပြုသဘောဆောင်သော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် နိုင်ငံအစိုးရများက ၎င်းတို့အပေါ် သက်ရောက်လျက် ရှိသော ဖိအား နှင့် ၎င်းတို့၏ အဓိက စေ့ဆောင်မှုတွန်းအားမှာ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားရန် ဆိုသည်ထက် အကျိုးအမြတ်ကို ရှာဖွေရန် ဖြစ်သည့်ဟူသည့်အချက်ကို တွဲဖက်ပြီး ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် နိုင်ငံအစိုးရများ၏ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ

ကိုပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ကူညီပေးခြင်း (သို့) ကြံရာပါ ပြုလုပ်ခြင်းမှ ကာကွယ်ထားဆီးရေး သည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အခွင့်အရေးကို အာမခံပေးရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။²⁶

သီအိုရီအရ ဤဆောင်ရွက်မှုများက အခြေခံရပိုင်ခွင့်များအပေါ် သက်ရောက်မှုမရှိရန် အခြေအနေ သတ်မှတ်ပေးထားသည့်အချက်သည် အလွဲသုံးစားပြုသော အပြုအမူမှ အကာအကွယ်အချို့ ထောက်ပံ့ပေးသင့်ပြီး ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို လက်ခံ ကြိုဆိုထိုက်ပါသည်။ သို့သော် ဤအပိုဒ်သည် အလွန်တရာ ယေဘုယျဆန်ပြီး ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်အောက်မှ အစိုးရ၏ ပြုလုပ်မှုကို အမှန်တကယ် ကန့်သတ်မှု ချမှတ်ရန် အသုံးပြုနိုင်ဖွယ်ရာ မရှိပါ။ ၎င်းအစား လိုအပ်နေသည့်အချက်မှာ ဤ အာဏာကို ကျင့်သုံးခြင်းအတွက် ရှင်းလင်းပြီး တိကျသောအခြေအနေများပဲ ဖြစ်သည်။ သီးသန့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအကျိုးစီးပွားကိစ္စတစ်ခုသို့ ပြင်းထန်သော ထိခိုက်မှု ဖြစ်စေရန် ကျရာကအံ့ ဆဲဆဲ ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်ခုကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၇၇ က သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနကို "အရေးပေါ်အခြေအနေပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ " နှင့် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက်ဆောင်ရွက်ရန် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှု ထောက်ပံ့သူအား "ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းအား ယာယီရပ်ဆိုင်းရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးအမျိုးအစား တစ်ရပ်ရပ်ကို မပြုလုပ်ရေး ၊ တားဆီးထိန်းသိမ်းထားရှိရေး၊ လိုအပ်သည့် သတင်းအချက်အလက် နှင့် ဆက်သွယ်မှုများကို ရရှိနိုင်ရေး ၊ ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ နှင့် ဆက်သွယ်ရေး ပစ္စည်းများကို ယာယီထိန်းချုပ် သုံးစွဲရေးတို့အတွက်" ညွှန်ကြားနိုင်သည်။ ဤအချက်များ သည်လည်း နောက်ထပ်တစ်ခါဆိုသလို ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး လွန်လွန်ကဲကဲ ကျူးကျော် ဝင်ရောက် သော အာဏာများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် အရေးပေါ် အခြေအနေ တစ်ခုရှိခြင်း နှင့် အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဟူသည့် အချို့သော ကန့်သတ်ချက်များ နှင့် အညီ ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော်လည်း ၎င်းတို့သည် အလွန်တရာ မရေမရာ ဖြစ်နေပြီး (အရေးပေါ်အခြေအနေ (သို့) အများပြည်သူအကျိုးအတွက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ပေးမထားပါ။) ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်အသုံးပြုမှု အပေါ် များစွာ ထိန်းချုပ်မှု ပြုလုပ်နိုင်ဖွယ်ရာ မရှိပါ။ ၎င်းအစား ပုဒ်မ ၅၇ နှင့်အတူ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်အတွင်း အထူးသီးသန့် အခြေအနေ လိုအပ်ချက်များကို ပေါင်းစည်းထည့်သွင်း ထားသင့်သည်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်အတွက်ဖြစ်စေ ၊ အများပြည်သူ အုပ်စုတစ်ခုအတွက်ဖြစ်စေ ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းတစ်ခု ရပ်ဆိုင်းခြင်းသည် လွန်ကဲပြင်းထန်လွန်းသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် နိုင်ငံတကာအထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်ရအဖွဲ့က သူတို့၏ ၂၀၁၁ ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် အင်တာနက် ဝန်ဆောင်မှုအား ယေဘုယျဖြတ်တောက်မှုသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ တရားနည်းလမ်းကျမဟုတ်ဘဲ မရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

လူထုအားလုံး(သို့) အများပြည်သူ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို အင်တာနက်(သို့) အင်တာနက် ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသို့ ရယူသုံးစွဲခွင့် ဖြတ်တောက်ခြင်း (အင်တာနက်ကို ပိတ်ချခြင်း)

26 Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, A/HRC/17/27 (16 May 2011), para. 44. Available at: www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf.

သည် အများပြည်သူစည်းကမ်းသေဝပ်မှု (သို့) နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက် အပါအဝင် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ တရားမျှတခိုင်လုံခြင်းမရှိပါ။²⁷

ပုဒ်မ ၇၇ သည် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကြားဖြတ်နိုင်သည့် အာဏာကိုလည်း ပေးထားပြီး ၎င်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာများကို အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံအစိုးရ အား ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ထိန်းချုပ်ရန် အခွင့်အာဏာ ပေးခြင်းသည်လည်း သဘော သဘာဝ အရ ပို၍ပင် ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းလွန်းပါသည်။

ထို့အပြင်ဤအခွင့်အာဏာများ၏ ကြီးမားသည့်နယ်ပယ်အကျယ်အဝန်းကို ကန့်သတ်ခြင်းအပြင် အသုံးပြုသူများ၏ ထိုက်သင့်သော ရပိုင်ခွင့်များကို လေးစားမှုအား သေချာစေရန် အနိမ့်ဆုံး အဆင့်ဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ အကာအကွယ်များစွာ ပေါင်းထည့်ပေးရန် ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ (သို့) အသိပေးမှု လိုအပ်ချက်များ ၊ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအပေါ် ဆိုင်းငံ့ခြင်း ၊ ကြားဖြတ်ခြင်း (သို့) အစိုးရက သိမ်းယူထိန်းချုပ်ခြင်းသည် မည်မျှကြာကြောင်း ဖော်ပြရည်ညွှန်းချက် ၊ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်အောက်မှ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုကို မည်သည့် နည်းဖြင့် စတင်ကျင့်သုံးမည်ကိုဖော်ပြသည့် အခြားညွှန်ပြချက် စသည်တို့ ပါဝင်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ထိုကဲ့သို့သော အရေးယူမှုကို ပွင့်လင်းမြင်သာသည့်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး နိုင်ငံတော် လုံခြုံရေးအပေါ်အခြေခံသည့် လျှို့ဝှက်ချက်လိုအပ်မှု နှင့် ကိုက်ညီသင့်သည်။ နောက်ထပ်တဖန် ဤအချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ ရလဒ်အဖြစ် ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်၏ လက်ရှိ ပုံစံသည် မဖြစ်မနေလိုအပ်မှု နှင့် အချိုးကျမျှတမှု လိုအပ်ချက်များနှင့် ပြည့်မီခြင်းမရှိပါ။

အကြံပြုချက်များ

- ပုဒ်မ ၆၆(ဂ) သည် ရှိပြီးသား ပြစ်မှု သတ်မှတ်ချက်ကို ပုံတူပွားထားခြင်း ဖြစ်သဖြင့် တစ်ခုလုံးကို ရုပ်သိမ်းသင့်သည်။ လိုအပ်လျှင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် အင်ဂျင်တယ် ဆက်သွယ်ရေး စနစ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်သည့် ပြောင်းလဲမှုများကို ထည့်တွက်ရန် ပြင်ဆင် နိုင်သည်။
- အလားတူ ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) တွင် အချို့သောအပိုင်းများမှာ လိုအပ်မှုမရှိဘဲ ကျန်သည့် အပိုင်း များမှာလည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ၏ ပြစ်မှုများကို ထပ်ကျော့ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ရုပ်သိမ်းသင့်ပါသည်။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့် အသရေဖျက်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း ၊ မလျော်ကြေးသုံးခြင်း (သို့) ခြိမ်းခြောက်ခြင်း ပြစ်မှုများကို ဖယ်ရှားသင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၆၈(က) ကိုလည်း ရုပ်သိမ်းသင့်သည်။ မမှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ချိမှုကို တားဆီးရန် သီးသန့် အဆက်အစပ် ရှိပါက ၎င်းကို ပြဋ္ဌာန်းချက်အသစ်အတွင်း ထည့်သွင်းနိုင်သည်။ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေအတွင်း ထည့်သွင်းပါက ပိုကောင်းပါသည်။)

²⁷ 1 June 2011. Available at: www.law-democracy.org/wp-content/uploads/2010/07/11.06.Joint-Declaration.Internet.pdf.

- ပုဒ်မ ၆၉ အား သဘောသဘာဝအရ အမှန်တကယ် လျှို့ဝှက်ချက် ဖြစ်သည့် သတင်း အချက်အလက် နယ်ပယ်အတိုင်းအတာအတွင်းသာ ကန့်သတ်ထားသင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၇၃ တွင် ၎င်း၏အသုံးချမှုကို ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် ကျရောက်ခြင်းမှ တားဆီးရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ (ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အပြုအမူအတွင်း ၎င်းတို့၏ အတိအလင်းပါဝင်မှု နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပါဝင်မှု တို့မှ လွဲ၍)
- ပုဒ်မ ၇၅ တွင် စောင့်ကြည့်ထောက်လှမ်းခြင်းဖြင့်သာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးသို့ အမှန်တကယ်ဖြစ်ပြီး ခြိမ်းခြောက်မှုပြုနေသော ကိစ္စများတွင်သာ အသုံးချရေး ကန့်သတ်ရန် အကြီးအကျယ် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၇၇ အတွင်း “အရေးပေါ်” နှင့် “အများပြည်သူအကျိုး” ဟူသည့် စကားရပ်များကို ကျဉ်းမြောင်းစွာ ဖွင့်ဆိုသင့်ပြီး ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှင့် နည်းဥပဒေများကို ဤပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် ပေါင်းထည့်သင့်သည်။

၆။ သတင်းမီဒီယာဥပဒေ

၂၀၁၄ခုနှစ် သတင်းမီဒီယာ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၉ သည်²⁸ အခန်း (၄) အတွင်း တစ်ခုတည်းသော ပုဒ်မ ဖြစ်ပြီး “ သတင်းမီဒီယာသမားများလိုက်နာရမည့် တာဝန် နှင့် ကျင့်ဝတ်များ ” ဟု ခေါင်းစဉ် တပ်ထားသည်။ ၎င်းသည် သတင်းမီဒီယာ ထုတ်ဝေဖြန့်ချိမှုများတွင် ဖြန့်ချိနိုင်သည့် အကြောင်း အရာ များကို ကန့်သတ်ထားသော ကျယ်ပြန့်ကြီးမားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ပါဝင်သည်။ ၎င်းသည် ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာများကို အတိအလင်း ရည်ညွှန်းမှု မရှိသော်လည်း ‘မီဒီယာ’ ၏ ဖွင့်ဆိုချက်တွင် ‘အင်တာနက်မီဒီယာ’ ပါဝင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပင်မရေစီး မီဒီယာ အများစု သည် အွန်လိုင်းမှလည်း ရှိပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဤ ဥပဒေ ၏ သက်ရောက်မှု နယ်ပယ် အတိုင်းအတာသည် သတင်းမီဒီယာများ အတွက်သာ ကန့်သတ်ထားသည်။(ထိုသို့ ဖြစ်သည့် အတွက် ဥပမာပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၏လူမှုမီဒီယာစာစုရေးသားတင်ပြမှုအပေါ် သက်ရောက်မှု မရှိပါ။ ဥပဒေ ၏ ပုဒ်မ ၂၅ နှင့် ၂၆ အရအခြား ဥပဒေများအောက်မှ အရေးယူမှု အပြင် ပုဒ်မ ၉ ၏ အပိုင်း အမျိုးမျိုးကို ချိုးဖောက်မှုကြောင့် မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၀၀,၀၀၀ မှ ၁,၀၀၀,၀၀၀ အထိ (ခန့်မှန်းခြေ ၇၃ ဒေါ်လာ မှ ၇၃၀ အထိ) ငွေဒဏ် ချမှတ်ခံရနိုင်သည်။

၎င်းတို့သည် နှိုင်းယှဉ်ချက်အရ မဆိုစလောက်သော ပြစ်ဒဏ်များသာ ဖြစ်သော်လည်း အခြား အရေးယူမှုများနှင့်တရားရုံးလုပ်ငန်းစဉ်များမှ တစ်ဆင့်ချမှတ်မှုများ ရှိနေသေးပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မီဒီယာများစွာ အတွက် ပေးချေရန် အခက်အခဲရှိနိုင်သည်။ ဤ နယ်ပယ်အတွင်း ပို၍ကောင်းသော အလေ့အထမှာ မီဒီယာဥပဒေ တစ်ခုအတွင်း စံသတ်မှတ်ချက်များ တိုက်ရိုက်ဖန်တီးမှု မပြုဘဲ ယင်းအစားဥပဒေအရ ဖွဲ့စည်းထားသည့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရေးအဖွဲ့ (ဤကိစ္စတွင်တော့ မြန်မာ မီဒီယာကောင်စီ - MPC) အား သတင်းမီဒီယာအတွက် ကျင့်ဝတ်များထဲတွင် ၎င်းကိုယ်ပိုင် ပို၍

²⁸ 14 March 2014. Available at: http://www.burmalibrary.org/docs17/2014-Media_Law-en.pdf.

အသေးစိတ်ကျသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များ အကျယ်တဝင့် စီစဉ်ရေးဆွဲနိုင်ရေး အခွင့်အာဏာ အပ်နှင်းရန် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက် ကိုယ်တိုင်လည်ပတ်သည့် တိုင်ကြားရေးစနစ်မှ တစ်ဆင့် ၎င်းတို့ကို အသုံးချရန် ဖြစ်သည်။ ဤ နည်းလမ်းသည် ပညာရှင်မပီသသော မီဒီယာသတင်း ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် နိုင်ငံသားများအတွက် တရားသဖြင့်ဖြစ်စေကာ ထိုက်သင့်သော လျော်ကြေး ရရှိစေပြီး တပြိုင်တည်းတွင် စနစ်တစ်ခုလုံးအနေဖြင့် မီဒီယာလုပ်ငန်း အလုပ်လုပ်ပုံ၏ အမှန် တကယ် အရှိတရားကို စာနာနားလည်ရန် အာမခံပေးသည်။ ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၉(ဈ) က သတင်း မီဒီယာများသည် MPC ကချမှတ်ထားသည့် မည်သည့်စံသတ်မှတ်ချက်ကိုမဆို လိုက်နာ သင့်သည် ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော် ပုဒ်မ၏ ကျန်သည့် အပိုင်းသည် အကြောင်းအရာအပေါ် တိုက်ရိုက် ကန့်သတ်ချက်များ ချမှတ်ထားသည်။

ပုဒ်မ ၉ အတွင်းမှ ပြဋ္ဌာန်းချက်များစွာသည် လွန်လွန်ကဲကဲ ကျယ်ပြန့်လွန်းသည်။ (သို့) ကန့်သတ် လွန်းသည်။ ဥပမာ ပုဒ်မ ၉ (က) တွင် သတင်းမီဒီယာသည် “သတင်းအချက်အလက်တိုင်း” ၏ တိကျမှု နှင့် ပြည့်စုံမှုကို အာမခံပေးရန် လိုအပ်သည်။ သတင်းသမားအဖြစ် လုပ်ကိုင်ဖူးသူ မည်သူမဆို သိရှိထားပြီး ဖြစ်မည့်အတိုင်း ဤအချက်သည် လက်တွေ့ကျပါ။ အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် အချိန်မီဖြစ်ရန် သတင်းပို့ရမည့် သူတို့၏ တာဝန်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလျှင် အတော်ဆုံးသော သတင်းသမားများပင် အမှားများ ပြုလုပ်မိနိုင်ပါသည်။ ပိုမို သင့်လျော်သော စံသတ်မှတ်ချက်မှာ မီဒီယာအတွက် သတင်း၏ ထိုက်သင့်သည့် တိကျမှုကို အာမခံရန် လိုအပ်ချက် သတ်မှတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၉(ဂ) က မီဒီယာအား တရားရုံးက ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်း မပြုသမျှ ကာလပတ်လုံး တရားစွဲဆိုခံရသူအား အပြစ်ကင်းစင်သူအဖြစ် မှတ်ယူခြင်း နှင့် တရားရုံးအား “မထိမဲ့မြင်ပြုရာ ရောက်သည့်” သတင်းဝေဖန်ချက်မျိုး ဖော်ပြခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း တို့ကို တောင်းဆိုထားသည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်တွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းမခံရမီ အပြစ်ကင်းမဲ့သူဟု ယူဆခြင်း အပါအဝင် အခြားသူများ၏အခွင့်အရေးများကိုကာကွယ်ရန်ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကိုကန့်သတ်ထားနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့ဖြစ်သည့်အတွက် မီဒီယာသည် ဖြစ်ထွန်းခဲ့ အမှုကို သတင်းပို့ခြင်း (သို့) အမှုကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုရသေးခင် စွပ်စွဲခံရသည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပြစ်ရှိမှု (သို့) ရိုးသားမှုအပေါ် ထင်မြင် ယူဆချက်ပေးခြင်း တို့ကို မပြုလုပ်နိုင်ဟု ဆိုလိုရာ မရောက်ပါ။ ဤသို့ တင်ပြမှုက တရားရုံးအား ဘက်လိုက်မှု ဖြစ်စေမည်ဟု မျှော်လင့်ရသည့်အခါမှာသာ ထိုကဲ့သို့သော သတင်းတင်ပြမှုကို တားမြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ မျှော်လင့်ရသည့်ကိစ္စမှာလည်း အလွန်ရှားပါးပါသည်။

မီဒီယာအား တရားသူကြီးများ နှင့် တရားရုံးများ၏ ဆောင်ရွက်မှုများကို လွတ်လပ်စွာ သတင်းပို့ တင်ပြနိုင်ရေးအတွက် ခွင့်ပြုရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ တရားစီရင်ရေးအာဏာပိုင်အဖွဲ့သည် ဒီမို ကရေစီ လူ့အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုတွင် အရေးကြီးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်သည့် အများပြည်သူ ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုနေပြီး ဤအဖွဲ့အစည်း၏ တာဝန်ခံမှုကို ထိန်းသိမ်းထား ရန်မှာ အားကောင်းသော အများပြည်သူ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဖြစ်သဖြင့် ၎င်းတို့အကြောင်း ထိုသို့သော သတင်းတင်ပြခွင့်မှာ အရေးကြီးခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၂ ပူးတွဲကြေညာချက်တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အပေါ် နိုင်ငံတကာ အထူးလုပ်ပိုင်ခွင့်ရအဖွဲ့က “ တရားရုံးများ နှင့် တရားသူကြီးများအား ဝေဖန်ချက်ပေးခြင်း အပေါ် အထူးကန့်သတ်ချက်များသည် တရား

မျှတမှန်ကန်မှု ရှိသည်ဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်ပါ။ တရားစီရင်ရေးစနစ်သည် အရေးကြီးသော အများ ပြည်သူဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍ တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိုသို့ဖြစ်သည့်အတွက် အများပြည်သူ၏ ပွင့်လင်းသော စေ့စေ့စပ်စပ် ကြည့်ရှု စစ်ဆေးမှုကို ခံယူရမည် " 29 ဟုဖော်ပြထားသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရ တရားရုံးအား မထိမဲ့မြင်ပြုမှု ဥပဒေများသည် တစ်ဘက်တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် တရားရုံးအားပွင့်လင်းသော ဝေဖန်မှု လိုအပ်ချက် နှင့် အခြားတစ်ဘက်တွင် တရားရေးစနစ်၏ အမှီအခိုကင်း လွတ်လပ်မှုကို ကာကွယ်ရန် လိုအပ်ချက်အကြား သင့်တော်သော ဟန်ချက်မျှမှုကို ရရှိရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။

ပုဒ်မ ၉(စ) က ပိုင်ရှင်ထံမှ ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံထားခြင်းမရှိသော ဉာဏဆိုင်ရာပစ္စည်းတစ်ခု ပါဝင်သည့် အကြောင်းအရာကို ပုံနှိပ်ဖြန့်ဝေခြင်းမှ တားမြစ်ထားသည်။ ၎င်းသည် ပင်ကိုအားဖြင့် ပြဿနာ ဖြစ်နေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက် မဟုတ်သော်လည်း သိမ်မွေ့သည့်ကွာခြားချက်ကို ခွဲခြားနိုင်စွမ်း ကင်းမဲ့နေသည်။ ဉာဏပစ္စည်း မူပိုင်ခွင့်ဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသော အကြောင်းအရာ များစွာကို သတင်းသမားများက ထို မူပိုင်ခွင့်များ ချိုးဖောက်ခြင်းမပြုဘဲ ပြန်လည်ဖော်ပြနိုင်သည်။ (သို့) ပုံနှိပ်ဖြန့်ဝေနိုင်သည်။ ဥပမာ သတင်းသမားသည် ဖန်တီးထားသည့် လက်ရာအထည်များမှ ကောက်နုတ်ဖော်ပြခွင့် ရှိပြီး ထို လက်ရာထည်များနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်ပေးရန် နှင့် ဝေဖန်ရန် ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်ကို သတင်းသမားများစွာက နားလည်မှုလွဲနိုင်ပြီး အကာအကွယ် ပေးထားသည့် မည်သည့်လက်ရာထည်မဆို ပြန်လည်ဖော်ပြခြင်းမှ လွှမ်းခြုံထားမြစ်မှုအား ညွှန်းဆို သကဲ့သို့ မှတ်ယူသွားနိုင်သည်။

ပုဒ်မ ၉(ဆ) သည် နောက်ထပ် အသရေဖျက်မှု ပြဋ္ဌာန်းချက်ဖြစ်ပြီး " ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး (သို့) အဖွဲ့ အစည်းတစ်ခု၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို တမင်ထိခိုက်စေသော အရေးအသား နှင့် လူ့အခွင့်အရေးကို ထိခိုက်စေသော အရေးအသားမျိုး ရှောင်ကြဉ်ရမည် " ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အဆင့်တစ်ခု တွင် ၎င်းသည် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအတွင်း ဖော်ပြထားသော အသေရေဖျက်မှု အတွက်နှင့် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အခြားအသရေဖျက်မှုဥပဒေများအတွက် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ် လျှင် အပြုသဘောဆောင်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်သည်။ တပြိုင်တည်းတွင် ၎င်းသည်ခံကာကွယ်မှု စသည်တို့အပါအဝင်အသရေဖျက်မှုအတွက် သင့်တော်သော စနစ်တစ်ခု ထောက်ပံ့ရန် ပျက်ကွက် နေသည်။ ဤအချက်မှာ မီဒီယာကျင့်ဝတ်အတွက် MPC မှ ချမှတ်ပေးသည့် အသေးစိတ် အကျယ် တဝင့် သတ်မှတ်ချက်များက ပို၍လိုလားဖွယ်ရာ ကောင်းကြောင်းပြသနေသည့် နမူနာ ကောင်း တစ်ခုဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၉(ဇ) က "ဇာတိ ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ၊ လူမျိုးတစ်မျိုးကို အကြောင်းပြု၍ ပဋိပက္ခ ဖြစ်စေနိုင်သော လှုံ့ဆော်ရေးသားမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း " ကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက် သည် ICCPR ၏ အပိုဒ် ၂၀(၂) အတွင်း ကျရောက်နေပြီး ၎င်းသည် ICCPR အတွင်း " ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ၊ ရန်လိုမှု (သို့) အကြမ်းဖက်မှုကို လှုံ့ဆော်မှု ပါဝင်သည့် နိုင်ငံ ၊ လူမျိုး (သို့) ဘာသာရေး အမုန်းပွားမှုများ အားပေးထောက်ခံမှု " ဟူသည့် အချို့သော ပြောဆိုမှုများကို နိုင်ငံအစိုးရမှ အမှန်တကယ် တားမြစ်ရန် လိုအပ်သည့် တစ်ခုတည်းသော ပြဋ္ဌာန်းချက် ဖြစ်သည်။ အပိုဒ် ၂၀(၂) က ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ၊ ရန်လိုမှု (သို့) အကြမ်းဖက်မှုသို့ လှုံ့ဆော်နှိုးဆွရန် ရည်ရွယ်ချက်

29 10 December 2002. Available at: <http://www.osce.org/fom/66176>.

အတွက် ရှင်းလင်းသော လိုအပ်ချက်အပြင် သံသယဖြစ်စရာ ဖော်ပြချက် နှင့် ထို ရလဒ်အကြား နီးကပ်ပြီး တိုက်ရိုက်ဖြစ်သော အကျိုးအကြောင်း ဆက်နွှယ်ချက် လိုအပ်ချက်ကို လည်းချမှတ် ထားသည်။³⁰ ပုဒ်မ ၉(ဇ) သည် ရည်ရွယ်ချက် (သို့) ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုနှင့် ရလဒ်အကြား နီးစပ်သော ကျိုးကြောင်းဆက်နွှယ်မှု လိုအပ်ချက်ထည့်သွင်းရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ ၎င်းတွင် ဤကျိုးကြောင်းဆက်နွှယ်မှုကို ဖော်ပြရန် “နိုင်သည်” ဟူသည့် စကားရပ်ကို ဖော်ပြထားသဖြင့် အလွန်တရာ ကျယ်ပြန့်လွန်းနေသည်။ ဤအချက်သည်လည်း နောက်ထပ်တဖန် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ ချဉ်းကပ်နည်းက ပို၍ လိုလားနှစ်ခြိုက်ဖွယ်ကောင်းသည့် နယ်ပယ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

အကြံပြုချက်များ

- ပုဒ်မ ၉ မှ တိုက်ရိုက်ဖော်ပြထားသော အကြောင်းအရာ ဥပဒေများ အားလုံးကို ဖယ်ရှားခြင်း နှင့် ယင်းအစား ဤ အချက်များကို MPC မှ ချမှတ်ကျင့်သုံးမည့် ကျင့်ဝတ်တစ်ခု အတွင်း အနုစိတ်ချွတ်ရန် ထောက်ပံ့ပေးခြင်းကို စဉ်းစားသုံးသပ်သင့်သည်။ သို့ရာတွင် ဥပဒေသည် ကျင့်ဝတ်တစ်ခုက ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်သည့် ပြဿနာ အမျိုးအစားများကို ညွှန်ပြနိုင်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်များသည် ဤနည်းလမ်းမှလွဲ၍ ဒုတိယအကောင်းဆုံး ရှေးချယ်စရာနည်းလမ်းကို ကိုယ်စားပြုနေသည်။
- ပုဒ်မ ၉(က) တွင် “တိကျမှုအတွက် ထိုက်သင့်သော အလေးထားမှု ” ကဲ့သို့ အထူးပြုပုဒ် ပါဝင်လာရန် ပြင်ဆင်သင့်ပြီး ဤ အပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အကြွင်းမဲ့ လိုအပ်ချက် မချမှတ်သင့်ပါ။
- ပုဒ်မ ၉ (ဂ) တွင် အပြစ်ကင်းကြောင်း ယူဆချက် နှင့် တရားစီရင်ရေး၏ အမှီအခိုကင်း လွတ်လပ်မှု နှင့် အာဏာကို အမှန်တကယ် ထိခိုက် ပျက်စီးစေသည့် အခါမျိုးမှ လွဲ၍ ဖြစ်ထွန်းလျက်ရှိသော အမှုအခြေအနေ နှင့် တရားစီရင်ရေးကို အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုအဖြစ် လွတ်လပ်သော မီဒီယာ သတင်းပို့ တင်ပြမှုကို ခွင့်ပြုရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၉(စ) တွင် သတင်းမီဒီယာများသည် ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်အတွင်း ကျရောက်နေသည့် အကြောင်းအရာကို သင့်တင့်မျှတစွာသုံးစွဲခြင်း - fair use ပုံစံလုပ်ဆောင်ခွင့် ရှိကြောင်း အားဖြင့် အတိအလင်း ဖော်ပြရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၉(ဆ) ကို ရုပ်သိမ်းမှု ပြုလုပ်သင့်သည်။ (သို့) အသရေဖျက်မှုအတွက် သင့်တော်သော ကန့်သတ်ချက် နှင့် ခုခံကာကွယ်မှုကို ဖော်ပြရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။
- ပုဒ်မ ၉(ဇ) ကို ရုပ်သိမ်းမှု ပြုသင့်သည်။ (သို့) ICCPR ၏ အပိုဒ် ၂၀(၂) ဘာသာစကား နှင့် ပို၍ နီးစပ်စွာ ထင်ဟပ်ရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။

³⁰ Centre For Law and Democracy and International Media Support, *Briefing Note Series: Freedom of Expression* (2014), pp. 34-5. Available at: http://www.law-democracy.org/live/wp-content/uploads/2012/08/Briefing-notes.full-version.Eng_.pdf.

၇။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ

ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ဒစ်ဂျစ်တယ် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုအပါအဝင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု အပေါ် ကန့်သတ်ချက်များ အရေအတွက် ကြီးမားစွာပါဝင်ပြီး လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ရှုထောင့် အရ ပြဿနာဖြစ်နေသည်။ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ ကုန်စင်သည့်အထိ စိစစ်စိတ်ဖြာမှု ပြုလုပ်ရာတွင် ပါဝင်ရန် ဆိုသည်မှာ ဤ အစီရင်ခံစာ၏ နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ အလွန်သို့ ရောက်ရှိနေသည်။ လက်ရှိ ရည်ရွယ်ရာကိစ္စများအတွက် ကျွန်ုပ်တို့သည် 'ဘာသာသာသနာထိခိုက်စေကားမှု' ဥပဒေ များ ဟု ကျယ်ပြန့်စွာဖော်ပြထားသည် ဘာသာရေး နှင့်ဆက်နွယ်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ အပေါ် စိစစ်ခွဲခြားမည် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင်မြန်မာနိုင်ငံ၌ ၎င်း ဥပဒေများ၏ အရေးပါမှုကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားပြီး ထိုသို့ စိစစ်စိတ်ဖြာခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဥပဒေများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ အတွင်း "ဘာသာ သာသနာဆိုင်ရာ ပြစ်မှုများ " ဟု ခေါင်းစည်တပ်ထားသည့် အခန်း (၁၅) တွင်တွေ့ရ သည်။ အဓိက ပြဋ္ဌာန်းချက် နှစ်ခုမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

၂၉၅-က ။ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်တွင် နေထိုင်သော လူတစ်စား၏ ဘာသာရေးစိတ်ကို နာကြည်းစေရန် တမင် မသမာသော အကြံဖြင့် မည်သူမဆို စကားဖြင့်ဖြစ်စေ ၊ စာဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ထင်ရှားသော ပုံသဏ္ဍာန် ဖြင့်ဖြစ်စေ ၊ ထိုလူတစ်စား ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာ သာသနာကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဘာသာ သာသနာရေး ယုံကြည်မှုကိုသော် လည်းကောင်း စော်ကားလျှင် ၊ သို့တည်းမဟုတ် စော်ကားရန် အားထုတ်လျှင် ထိုသူကို နှစ်နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်စေ ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံး ဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

၂၉၈ ။ တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူ၏ ဘာသာရေးစိတ်ကို နာစေရန် တမင်ကြံ၍ ၊ မည်သူမဆို ထိုသူကြားလောက်သောနေရာ၌ စကားပြောဆိုလျှင် ၊ သို့တည်းမဟုတ် အသံ တစ်ခုခုကိုပြုလျှင် ၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသူမြင်လောက်သောနေရာ၌ ကိုယ်အမူအရာ တစ်ခုခုကို ပြုလျှင် ၊ သို့တည်းမဟုတ် အရာဝတ္ထု တစ်ခုခုကို ထားလျှင် ၊ ထိုသူကို တစ်နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ် တစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်စေ ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ ၊ ဒဏ် နှစ်ရပ်စလုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

တစ်စုံတစ်ဦး၏ ဘာသာရေးကိုးကွယ်မှု ရပိုင်ခွင့်မှာ ICCPR ၏ အပိုဒ် ၁၉ တွင် အကာအကွယ် ပေးထားသည့် လူ့အခွင့်အရေး တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် ဘာသာတစ်ခုကို ဝေဖန်ရှုံ့ဖြင့် ၊ ၎င်းသည် ထိုဘာသာအား လိုက်နာသူ၏ ခံစားချက်ကို စော်ကားသော (သို့) နာကြည်းစေသော နည်းဖြင့် ပြုလုပ်သည့်အခါမှာပင် ၊ ၎င်း ကိုယ်တိုင်က တစ်စုံတစ်ဦးအား သူတို့၏ ဘာသာရေး လိုက်နာကျင့်သုံးမှုကို တားဆီးခြင်း မပြုပါ။ ဘာသာရေး အကြောင်းကိစ္စများ နှင့် ဆက်နွယ်သော ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှု နှင့် ပတ်သက်ပြီး လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် အခွင့်အရေး နှင့် ဘာသာရေးကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့် အခွင့်အရေး နှစ်မျိုးစလုံးအတွက် လေးစားမှုကို အာမခံရန် သိမ်မွေ့သော ဟန်ချက်မျှမှု လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်တွင် အမုန်း

စကားကို တားမြစ်ထားသော ICCPR ၏ အပိုဒ် ၂၀(၂) ၏ အခြေအနေများ နှင့် ကိုက်ညီသည့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကိုသာ ဘာသာရေးကို ကာကွယ်ရန် အလို့ငှာ ပိတ်ပင်ထားဆီးနိုင်သည်။ ဤပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ယုံကြည်မှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း (သို့) အတွေးအခေါ် စိတ်ကူး အစုအဝေး အနေဖြင့်သာဖြစ်သော ဘာသာရေး ကိုယ်တိုင်အစား ဘာသာရေးကို လိုက်နာကိုးကွယ်သူ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိုသာ အကာအကွယ်ပေးခြင်းအတွက် အာရုံစိုက်သည်။

ရလဒ်အဖြစ် သီးသန့် ဘာသာရေးတစ်ခုသို့ လိုက်နာကိုးကွယ်ကျင့်သုံးများအား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ရန်လိုခြင်း (သို့) အကြမ်းဖက်ခြင်း တို့ကို လှုံ့ဆော်နှိုးဆွခြင်း အလွန်တွင် ကျရောက်နေပြီး ထို ဘာသာရေး၏ ယုံကြည်မှုများ (သို့) သင်္ကေတများကို သိက္ခာချဝေဖန်ရုံမျှသာ ပြုလုပ်သော ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများကို ကန့်သတ်သည့် ဘာသာသာသနာထိခိုက်စေကားမှု ဥပဒေ များသည် တရားဝင် သဘာဝကျသည်ဟု သတ်မှတ်မထားပါ။³¹ ဤအချက်ကို ထင်ဟပ်ပြီး ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကော်မတီ၏ ၂၀၁၁ အထွေထွေမှတ်ချက်က အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။ -

ဘာသာသာသနာထိခိုက်စေကားမှု ဥပဒေများ အပါအဝင် ဘာသာရေးတစ်ခု (သို့) အခြား ယုံကြည်မှု စနစ်တစ်ခုကို လေးစားမှုမရှိသော ဖော်ထုတ်ပြသမှုများအား တားမြစ် ခြင်းသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစာချုပ်၏ အပိုဒ် ၂၀ ၊ စာပိုဒ် ၂ တွင်မျှော်မှန်းဖော်ပြ ထားသည့် အထူးသီးသန့် အခြေအနေများမှလွဲ၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ် နှင့် ကိုက်ညီခြင်း မရှိပါ။³²

အထက်တွင်ကိုးကားဖော်ပြထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက် နှစ်ခု အပါအဝင် ဘာသာ သာသနာဆိုင်ရာ ပြစ်မှုများ အပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေများ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ ဤ စံသတ်မှတ်ချက်များ နှင့် ကိုက်ညီရန် ပျက်ကွက်နေသည်။ ၎င်းတို့သည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း ၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း (သို့) အမုန်းပွားခြင်း တို့ကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း အတွက် မဟုတ်ဘဲ ခံစား ချက်များကို ကာကွယ်ပေးသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် ထို ဘာသာရေးယုံကြည်ချက်များ စွဲမြဲ လက်ခံ ထားသည့် သူများအစား ဘာသာရေး ယုံကြည်မှုများကို အကာအကွယ်ပေးထားသည်။

အကြံပြုချက်များ

- ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ ၏ အခန်း (၁၅) ကို အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော စံသတ်မှတ်ချက် များ နှင့် အညီဖြစ်စေရန် ပြင်ဆင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ဘာသာရေးယုံကြည်သူများ အား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း ၊ အကြမ်းဖက်ခြင်း နှင့် မုန်းတီးမှု များမှ အကာအကွယ်ပေးရန် အတွက်သာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုကို ကန့်သတ်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ပုဒ်မ ၂၉၅ -က နှင့် ၂၉၈ တို့ကို ရုပ်သိမ်းသင့်သည်။

³¹ Centre For Law and Democracy and International Media Support, *Briefing Note Series: Freedom of Expression* (2014), p. 36. Available at: http://www.law-democracy.org/live/wp-content/uploads/2012/08/Briefing-notes.full-version.Eng_.pdf.

³² General Comment No. 34, 12 September 2011, CCPR/C/GC/34, para. 48.

၈။ နိဂုံး

အွန်လိုင်းထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုကို စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရန် ဥပဒေပြုရေး မူဘောင်တစ်ခု ဖော်ထုတ်ခြင်းသည် ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာများ၏ ရှုပ်ထွေးမှု၊ နည်းပညာပိုင်း ပညာသားပါ အဆင့်မြင့်မှု နှင့် အလွန်တရာမြန်ဆန်စွာ ဖြစ်ထွန်းပြောင်းလဲနေသော သဘောသဘာဝတို့က ဖြစ်ပေါ်လာစေသည့် ပို၍ကြီးမားသောစိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများကြောင့် ခဲရာခဲဆစ်နိုင်ပြီး သိမ်မွေ့သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု ဖြစ်သည်။ ဤ စိန်ခေါ်မှုများကြောင့် ဥပဒေမူကြမ်းရေးဆွဲရေးနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ရေး သေချာစေရန် လိုအပ်သည်။ ပုံစံမကျသော (သို့) နည်းပညာပိုင်းအရ ထိရောက်မှုမရှိသော ဥပဒေများအပြင် အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော ဒစ်ဂျစ်တယ်ဆိုင်ရာအပြုအမူများ နှင့်အတူ သဘောရိုး ဖြင့်ဖြစ်သော (သို့) ဘေးဥပါဒ် မပြုသော အပြုအမူများကိုပါ သိမ်းကျုံးရိုက်ခတ်ပြီး တားဆီးသည့် ဥပဒေများကိုပါ ရှောင်ရှားရေးအတွက် ပါဝင်ပတ်သက်သူအားလုံး ၏ အလေးထားစရာကိစ္စများ ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းကို သေချာစေရန် လိုအပ်သည်။

ထို့အတွက်ကြောင့် ဥပဒေပြုသူများ မကြာခဏဆိုသလို ကင်းမဲ့နေလေ့ရှိသည့် တတ်ကျွမ်းနားလည်မှုများ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် ဥပဒေ နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ (သို့) အခြားသူများတွင် ကင်းမဲ့နေနိုင်သည့် အမြင် နှင့် ရှုထောင့်များ ပေးကမ်းနိုင်သည့်သူများ နှင့် ပါဝင်ဆွေးနွေးခြင်းသည် အလွန်တရာ အရေးကြီးပါသည်။ မြန်မာမီဒီယာရှေ့နေများကွန်ရက် (MMLN) ဥပဒေအဖွဲ့အစည်းအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ပါဝင်လှုပ်ရှားနေသူများဖြစ်သည့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးတို့သည် ဒစ်ဂျစ်တယ်အကြောင်းအရာများကို ကန့်သတ်သည့် ဥပဒေများက လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အတွက် နိုင်ငံတကာ နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဆိုင်ရာ အာမခံမှုများကို လေးစားကြောင်း သေချာစေခြင်းဖြင့် အဆိုပါကိစ္စ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အဓိကကျသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် အီလက်ထရောနစ်ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ရေးဥပဒေ၊ အစိုးရလျှို့ဝှက်အက်ဥပဒေ၊ ဆက်သွယ်ရေး ဥပဒေ ၊ သတင်းမီဒီယာဥပဒေ နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေ အမျိုးမျိုးအတွင်း ပို၍ ပြဿနာဖြစ်နေသော ပြဋ္ဌာန်းချက်အချို့ကို အသားပေးဖော်ပြထားသည်။ ယခုအခါ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် နှင့် ၎င်းဥပဒေက အကာအကွယ်ပေးရန် ရည်ရွယ်ထားသည့် အမျိုးမျိုးသော အကျိုးစီးပွားတို့အကြား သင့်တော်သော ဟန်ချက်မျှရေး အတွက် ချိန်ဆမှုကိုသေချာစေရန် ဤဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ရန်မှာ မူဝါဒချမှတ်သူများ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အာဏာပိုင်များဖြင့်ပဲ သက်ဆိုင်ပါတော့သည်။